

CONCEPT Notulen Statenvergadering van 21 maart 2025

INHOUDSOPGAVE
Notulen 21 maart 2025

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Installatie bestuurslid Zuidelijke Rekenkamer	Pagina 6
3	Installatie nieuw Burgercommissielid	Pagina 6
4	Spreekrecht externen	Pagina 7
5	Vragenuur	Pagina 7
6	Notulen	Pagina 7
7	Vorraadagenda	Pagina 8
8	HAMERSTUKKEN	Pagina 8
9	Stemmen over 2^e Gewijzigde motie 3162	Pagina 8
10	BEHANDELSTUKKEN	Pagina 8
10.1	GEWIJZIGD G-24-036 Statenvoorstel Evaluatie erfpachtkader 2017, brief GS van 11-3-2025 (GS DOC-00757235)	Pagina 8
10.2	G-25-002 Statenvoorstel structurele dekking jaarlijkse opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder, brief GS van 28-1-2025 (GS DOC-00743122)	Pagina 20
11	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 37
12	Sluiting	Pagina 51

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
21 maart 2025**

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Vaessen, L.A.P.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

CDA

Berghorst, mevrouw mr. A.

PvdA

Bijnen, H.M. van

PVV

Blijlevens, R.P.

JA21

Bloi MA, J.M.

VVD

Bommel, C.P.G. van

BBB

Bosch, M. Th.

PVV

Boven, mevrouw I.

Partij voor de Dieren

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

CDA

Driessen, R.B.

Forum voor Democratie

Franssen, R.F.R.P.

BBB

Franssen, R.J.H.

LOKAAL-LIMBURG

Goossen, I.J.G.

BBB

Hanegraaff, dr. M.C.

CDA

Hermans, L.J.

PVV

Hoks, F.J.R.

PVV

Huizing, J.

BBB

Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.

D66

Jetten, mevrouw T.G.M.

GroenLinks

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

PVV

Koopman M SEN, mevrouw S.N.

VVD

Kuiper, mevrouw L.Y.M.

SP

Loomans, ir. P.J.M.

Horizon

Maillé, S.

VVD

Megens, B.J.M.H.

PVV

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

GroenLinks

Mülders, M.T.G.

GroenLinks

Nijenhuis, D.J.

BBB

Nijskens, H.L.M.

VVD

Pelzer, ing. E.M.

VVD

Peters, A.C.P.

LOKAAL-LIMBURG

Pol, mevrouw H.A. van der

BBB

Queisen, A.G.M.

BBB

Schoolmeesters, mevrouw A.M.A.

BBB

Schuuring BA, mevrouw E.A.

PvdA

Schyns MSc, P.F.M.

JA21

Smeets, C.A.H.

SP

Sol MSc, H.P.A.

GroenLinks

Vaessen, L.A.P.
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.
Wesseling, mevrouw A.
Wetemans, C.C.M.
Wolters, mevrouw L.C.C.M.
Wolters Gregório, J.
Zeedzen, D.

D66
CDA
D66
oos limburg
PvdA
SP
BBB

Het College van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.M.(CdK)
Caldenberg, M. van
Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.
Faassen, L.
Kuntzelaers, J.J.M.
Satijn, S.H.M.
Theuns, M.L.M

Afwezig

Fischer, mevrouw A.M.J.N.
Ijpelaar, W.A.J.

50PLUS
CDA

Overige aanwezigen

Agendapunt 2

De heer A.J. Meijer (Bestuurslid ZRK)

Agendapunt 3

De heer S. Ritzen (Burgercommissielid PVV)

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingenvoorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen; het is namelijk half tien. Ik open de vergadering en heet u allen van harte welkom bij de Statenvergadering van vandaag. Van de zijde van Provinciale Staten heb ik een afmelding gekregen van de heer IJpelaar van het CDA en mevrouw Fischer van 50PLUS. Een woord van welkom aan de bezoekers op de publieke tribune. Fijn dat u aanwezig bent. Ook de mensen die op een andere manier naar deze vergadering kijken, bijvoorbeeld digitaal: van harte welkom. En wederom, ontzettend dank aan de aanwezige pers voor de belangstelling. Fijn dat ook u er vandaag, in het zonnige weer, voor hebt gekozen om hier binnen te komen zitten. Er is vandaag ook een fotograaf aanwezig. En dat heeft te maken met agendapunt 2 en 3, bij de installatie van een bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer en een Burgercommissielid. Bij de opening van de vergadering van vandaag is een quorum vereist. De griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening, aan de hand van de presentielijst, geconstateerd dat hieraan is voldaan. Wat betreft moties vreemd aan de orde van de dag was dit ongeveer het moment dat u dat nog had kunnen indienen, want zo dadelijk gaan we de agenda vaststellen. En ik heb op dit moment drie moties vreemd binnengekregen. En mocht er ergens vandaag behoefte zijn om hoofdelijk te stemmen, dan beginnen we bij: mevrouw Koopman. Komen we nu bij het vaststellen van de conceptagenda. Zoals ik al zei: er zijn drie moties vreemd ingediend. De heer Wetemans.

De heer Wetemans (oos limburg): Ja, vraagje. Zijn er nog punten uit het Presidium toegevoegd aan de agenda?

De voorzitter: Nee.

De heer Wetemans (oos limburg): Oké.

De voorzitter: Een terechte vraag, maar zoals we ook afgesproken hebben: dan zou ik dat ook vooraf gemeld hebben. Maar goed om dat even te verifiëren. Ik constateer dat we verder de agenda vast kunnen stellen. Dat is het geval. Dan is conform besloten.

2 Installatie bestuurslid Zuidelijke Rekenkamer

3 Installatie nieuw Burgercommissielid

De voorzitter: Agendapunt 2 en 3 gaan we in één keer behandelen. Dat is bij agendapunt 2: de installatie van een bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer en dat is de heer Meijer. En daarna ook meteen erachteraan: de installatie van een Burgercommissielid van de PVV, de heer Ritzen. En ik wil de bodes vragen om de mensen naar binnen te begeleiden. Aan de orde is de beëdiging van een nieuw bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer, zijnde de heer Meijer. En achtereenvolgens de installatie van een nieuw Burgercommissielid, de heer Ritzen. We combineren hiermee agendapunt 2 en 3 van de agenda. De Provinciale Staten benoemen de leden van de Zuidelijke Rekenkamer, conform artikel 79c, lid 1 van de Provinciewet. De bestuursleden worden benoemd door middel van een gelijkkluidend besluit door Provinciale Staten van de Provincie Limburg en de Provincie Noord-Brabant omdat er sprake is van een gezamenlijk ingestelde Rekenkamer conform artikel 79a van de Provinciewet. Het afleggen van de verklaring en belofte door het nieuw te benoemen bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer geschiedt in de vergadering van Provinciale Staten van de deelnemende Provincie die als laatste een besluit neemt over de benoeming van het nieuwe bestuurslid, conform artikel 5, lid 7 van de Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2024. In dit geval hebben Provinciale Staten van Limburg als laatste een besluit genomen in uw vergadering van 7 februari. Op 31 januari is in Noord-Brabant een besluit onder voorbehoud genomen. Met de benoeming van de heer Meijer is het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer compleet, maar voordat hij aan de slag gaat moet hij nog eerst worden beëdigd. De heer Meijer heeft aangegeven de verklaring en belofte af te willen leggen. Ik zal zo meteen starten met de tekst van de verklaring en belofte voor de heer Meijer, bij de interruptiemicrofoon. Dan stapt u op de interruptiemicrofoon af en dan zegt u: 'Dat

verklaar en beloof ik'. Aan de orde is tevens het afleggen van de verklaring en belofte door de heer Ritzen. Alle nieuw te benoemen burgercommissieleden leggen in handen van de voorzitter de eed of verklaring en belofte, zoals voorgeschreven in de Provinciewet, af. De heer Ritzen heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. De Gedragscode Bestuurlijke Integriteit is al getekend door de heer Ritzen. En ik zal zo meteen de tekst van de verklaring en belofte voorlezen bij de interruptiemicrofoon. U stapt vervolgens naar voren en zegt: 'Dat verklaar en beloof ik'. Verklaring voor de heer Meijer: 'Ik verklaar dat ik, om tot Bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als Bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer Meijer: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Dan bent u bij deze toegelaten als bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer. En ik wens u alvast heel veel plezier en wil u alvast feliciteren met deze eervolle benoeming. Felicitaties volgen zo dadelijk door de rest.

De heer Meijer: Hartelijk dank.

De voorzitter: Mijnheer Ritzen. 'Ik verklaar dat ik, om tot Burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als Burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer Ritzen: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Dan wil ik ook u bij deze van harte feliciteren met deze eervolle functie.

De heer Ritzen: Dank u wel.

De voorzitter: De vergadering is voor vijf minuten geschorst, zodat u beide heren kunt feliciteren.

[SCHORSING]

4 Spreekrecht externen

5 Vragenuur

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik constateer dat er zich niemand gemeld heeft voor het spreekrecht externen en voor het vragenuur.

6 Notulen

De voorzitter: Daarmee komen we bij het vaststellen van de notulen van Provinciale Staten, van de vergadering van 7 februari 2024 en het voorstel om die ongewijzigd vast te stellen. Ik neem aan dat wij daartoe kunnen besluiten? Dat is het geval. Dan is conform besloten.

7 Voorraadagenda

De voorzitter: Komen we bij de voorraadagenda. Provinciale Staten wordt voorgesteld de voorraadagenda ongewijzigd vast te stellen. Ik neem aan dat wij daarover kunnen besluiten? Dat is het geval. Dan is conform besloten.

8 HAMERSTUKKEN

De voorzitter: Er zijn geen hamerstukken.

9 Stemmen over 2^e Gewijzigde motie 3162

De voorzitter: En daarmee komen wij bij het stemmen over de 2^e Gewijzigde motie 3162. In de vergadering van Provinciale Staten van 7 februari jongstleden was sprake van het staken van de stemmen over de 2e Gewijzigde motie 3162. Conform artikel 32 van de Provinciewet wordt er in de volgende vergadering opnieuw gestemd over deze motie. Staken de stemmen vandaag wéér, dan is de motie verworpen. Dat gezegd hebbende, breng ik in stemming: 2e Gewijzigde motie 3162 Wolters Gregório c.s. inzake Schoner drinkwater. Ik kijk even rond. De stemming kan geopend worden, dat is het geval; stemming is geopend. Ik wacht nog op één stem. Ik kijk even goed naar de lampjes of u inderdaad gestemd heeft. Ik mis er nog steeds één. Ja, daar is 'ie. Alle stemmen zijn uitgebracht. De motie is verworpen, met 21 voor en 24 tegen.

10 BEHANDELSTUKKEN

10.1 GEWIJZIGD G-24-036 Statenvoorstel Evaluatie Erfpachtkader 2017, brief GS van 11-3-2025 (GS DOC-00757235)

De voorzitter: Daarmee zijn we gekomen bij agendapunt 10, de behandelstukken. En als eerste het Gewijzigde G-24-036 Statenvoorstel inzake Evaluatie Erfpachtkader 2017 en de brief van GS van 29 oktober 2024. En conform het spreektijdenoverzicht geef ik als eerste het woord aan de heer Nijenhuis, namens de fractie van BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. U verrast me even, want ik meende dat ik tweede op het spreektijdenoverzicht stond.

De voorzitter: Dat had u ook goed, maar die heeft op het laatste moment gezegd dat hij geen spreektijd hoefde te hebben.

De heer Nijenhuis (BBB): Aha. Maakt niet uit, ik zal het ook kort houden. Geachte voorzitter, geachte collega's van Provinciale Staten. Namens de BBB-fractie wil ik graag enkele punten naar voren brengen, met betrekking tot de evaluatie van het Erfpachtkader 2017. Allereerst willen we benadrukken dat het stuk inhoudelijk prima is. Het is prettig te zien dat de vraagformulering nu duidelijker is ten opzichte van wat we in de commissievergadering voorgelegd hebben gekregen. Ik zal niet alles herhalen wat ik in die vergadering naar voren heb gebracht, maar me beperken tot de belangrijkste bevindingen en conclusies. We hebben geconstateerd dat het aantal aanvragen voor erfpacht zeer gering is geweest, vanaf de start van dit instrumentarium, maar toch heeft bijgedragen aan de gestelde doelen. Het is juist ook daarom goed dat er aandacht gegeven zal worden aan monitoring en een eenduidiger proces, zoals beschreven onder het kopje Databedrevenheid. Dit zal de transparantie en efficiëntie van het erfpachtproces aanmerkelijk kunnen verbeteren. We onderschrijven van harte het voorstel om naast 'economie' ook de thema's 'duurzaamheid', 'circulariteit', 'social-return', 'woningbouw' en 'energietransitie' mee te nemen. Gezien de huidige en toekomstige uitdagingen in ons Limburg is dit een zeer belangrijke stap. De forse onderuitputting van de financiële middelen biedt reële kansen voor bovenstaande onderwerpen, maar roept tegelijkertijd de vraag

op in hoeverre het huidige budget toereikend zal zijn voor deze ambities. Kunt u daarop reflecteren? Wat de BBB betreft ontvangen we nog dit jaar een nieuw integraal Statenvoorstel Erfpachtkader. Gezien de opname van meer kwalitatieve thema's, zou deze ook vergezeld moeten gaan van een voorstel voor een gewenst rendement van het instrument Erfpacht. Kunt u dit toezeggen? Over de aanbeveling om het criterium werkgelegenheid te heroverwegen, willen we toch opnieuw de volgende overweging meegeven. Kwalitatieve werkgelegenheid suggereert dat uitsluitend deze vorm van werkgelegenheid een bijdrage levert aan de economie en daarmee aan de brede welvaart van elke Limburger. Dat lijkt ons een pertinente misvatting. Het is wat ons betreft de hoogste tijd voor een brede herwaardering van de praktisch geschoolden. Dit vraagt, met andere woorden, eerst een fundamentele discussie over de definitie 'kwalitatieve werkgelegenheid'. Tot slot willen we benadrukken dat de opgave waar de landbouw voor staat, deels ingevuld kan worden middels erfpacht. Het thema 'landbouw' ontbreekt in dit voorstel, waarbij dit instrument wel degelijk nuttig kan zijn voor bijvoorbeeld extensivering of bedrijfsverplaatsing. We vragen ons af wanneer we een voorstel hieromtrent mogen verwachten, mede naar aanleiding van toezegging 9534. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijenhuis. Er is een vraag aan u, van de heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Nijenhuis van de BBB zeggen dat de doelen van de energietransitie meegenomen moeten worden. Nu vraag ik me af: welke projecten ziet de BBB voor zich die dadelijk aanspraak moeten kunnen maken op dit erfpacht?

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dat is een beetje afhankelijk van de doelstellingen die wij ons nog in de toekomst voor zullen houden. Maar je zou kunnen denken aan de opslagcapaciteiten bijvoorbeeld, die een ruimtelijke component vragen en waarmee partijen het instrument Erfpachtkader kunnen gebruiken om die opslagfaciliteiten te realiseren, afhankelijk van het businessmodel wat daarbij hoort.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ik vraag me af of de BBB ook nog zo positief kijkt als er een zonnepark op landbouwgrond hier gerealiseerd wordt, met dit Erfpachtkader.

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ik had al verondersteld dat u deze vraag aan mij zou stellen. Nee, wij zijn niet positief over zon-op-landbouwgrond. Maar dat standpunt was u al bekend.

De voorzitter: De heer Sol had ook nog een vraag aan u.

De heer Sol (GroenLinks): Ja dank u, voorzitter. Ik hoorde de heer Nijenhuis iets zeggen over kwalitatief of kwaliteit van werkgelegenheid en praktische beroepen. En ik proefde daarin een tegenstelling, die er volgens mij helemaal niet is. Dus misschien kan hij daar iets beter uitleggen aan mij wat hij als probleem ziet.

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Nou, ik lees tussen de regels door als het gaat om kwalitatieve arbeid, dat de vraag gesteld wordt of wij bijvoorbeeld arbeidsmigranten of dat onder de term 'kwalitatieve arbeid' zou moeten worden geschaard. En ik denk: arbeidsmigranten, daar kun je van alles van vinden, maar ook arbeidsmigranten dragen wel voor een degelijk deel bij aan onze economie. En in die zin was die opmerking bedoeld.

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u. Zou u kunnen zeggen of zouden we kunnen zeggen dat het gaat om het verschil tussen werkgelegenheid en gelegenhedswerk, bijvoorbeeld?

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, dan komen we op het punt wat ik ook al gemaakt heb: dat we een definitiediscussie zouden moeten voeren over uw punt 'werkgelegenheid' of 'gelegenhedswerk' of het punt 'kwalitatieve arbeid'. Maar laat ik het daarbij laten.

De voorzitter: Voldoende voor u? Dank u wel, mijnheer Nijenhuis. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt, namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, we hebben niet zozeer inhoudelijke opmerkingen over het stuk. Dat is op zichzelf prima. En met het risico een beetje procedureel te gaan neuzelen: in de commissie was nogal veel onduidelijkheid over status van stukken en wat beslis je nou en wat gaat er nou gebeuren in welke termijnen enzovoorts. En dat heeft ook geleid tot een aangepast Statenvoorstel, met een aangepaste definiëring van de beslispunten. En eerlijk gezegd vinden we die nog steeds niet erg helder, in relatie tot de discussie die daar is gevoerd. En wij zouden eigenlijk, om maar een lang verhaal korter te maken... Ik heb hem niet in een amendement gezet, dat vinden we allemaal wat zwaar. Het is meer een oproep aan het College, om daar eens even op te reflecteren. Het was een hele discussie. Er werd daarnet ook gezegd: ja ja, we moeten toch een aangepast kader gaan vaststellen. En er was een hele discussie over: ja, maar wanneer zijn dan de resultaten van die onderzoeken er? Zodat die daar ook in kunnen worden verwerkt. Maar het resultaat daarvan is dat we nu nog steeds opnieuw bevestigen dat het kader van 2017 geldt. En dat is heel raar, als je net een evaluatie hebt gedaan waarin heel lovenswaardige aanbevelingen worden gedaan ter verbetering, waar je dan eigenlijk gewoon niets mee doet. Want die komen niet in die beslispunten terug. Dus ons voorstel is: maak nou een nieuw beleidskader 2025 op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie. Dan hebben we dat maar gehad. Dan hebben we in ieder geval niet een kader uit 2017 wat formeel geldt, maar een kader uit 2025 wat formeel geldt. Laat tegelijkertijd die onderzoeken lopen. Als die ertoe leiden dat inderdaad wordt verbreed en dat er een nieuw voorstel aan de Staten moet worden voorgelegd, dan leg je dat in 2026 aan de Staten voor. En dan wordt dat het beleidskader 2026. Ook helemaal helder. Informeer ons via de reguliere P&C-cyclus over de voortgang: je hebt doelen en wat is de realisatie daarvan. En niet zoals in het beslispunt staat: we informeren jullie wel bij de volgende evaluatie over vijf jaar. A) Zijn evaluaties niet ter informatie bedoeld en B) is vijf jaar wel erg lang. En doe vanaf 2024 elke vijf jaar een evaluatie. Dat lijkt ons wat strakker dan zoals het nu staat. Vraag aan het College is of dat een lijn zou kunnen zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Dan geef ik nu het woord aan de heer Blijlevens, namens de fractie van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het is duidelijk dat de huidige provinciale erfpachtregeling de doelstelling zoals beoogd heeft gehaald. En ondanks dat JA21 de erfpachtconstructie in de particuliere sector soms wat argwanend bekijkt, zijn we blij met dit provinciale resultaat. In een duidelijk, goed te lezen en te begrijpen rapport – dank aan de opstellers, in deze – is ook JA21 tot deze conclusie gekomen en juichen wij dit soort provinciale initiatieven toe. Evenwel een punt van aandacht wat JA21 betreft, zijn de volgende thema's. 1) Een actievere acquisitie met betrekking tot gronden die een toekomstige rol kunnen spelen in het kader van de netcongestie. 2) Circulariteit en duurzaamheid mogen wat JA21 betreft minder vrijwillig, maar meer juridisch verankerd worden. 3) En als laatste: wij vernamen onlangs uit de media dat het komen tot een canon op verschillende en vaak moeilijk te begrijpen manieren tot stand komt.

Graag uniformiteit en duidelijkheid, in deze. Voorzitter, dat was alles. Nogmaals dank voor de helderheid van de rapportage en de duidelijke beantwoording in de commissie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Blijlevens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Schuurin, namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dank u wel, voorzitter. We hebben denk ik de technische kant van de evaluatie uitgebreid besproken in de commissie. Dat hoeven we natuurlijk niet over te doen. Als PvdA zijn we blij dat er meer aandacht komt voor erfpacht, want wij zien dat echt wel als een kansrijk instrument. En juist ook dat onderzoek om het te verbreden naar duurzaamheid, circulariteit energietransitie en social-return vinden wij zeer positief. Maar goed, het ging er net over, inderdaad: ook inzet in de landbouw. Ik dacht dat dat over een paar maanden alweer terugkomt. Dus dan praten we daar vast verder over. Uiteraard vinden wij als Partij van de Arbeid die kwalitatieve werkgelegenheid ook wel erg belangrijk. Er werd net kort een opmerking over gemaakt. Ik zou daarin vooral mee willen geven om gewoon de bestaande definities... Het SCP, de SER, die hebben het daarover gehad, dat het niet alleen gaat over inkomen, maar ook over: werkdruk, werkzekerheid en de betekenis van werk. En ik denk dat dat een goede maatstaf zou kunnen zijn. Het besluit is opnieuw geformuleerd. Voor ons is het helderder dan dat het er lag. Ik had daar wel nog één vraag over. In de commissie was een toezegging gedaan dat uiterlijk in Q1 2026 een nieuw Statenvoorstel wordt aangeboden voor een Erfpachtkader aan onze Staten. En dat is niet zo een-op-een overgenomen in een formulering van het besluit, waarin staat dat op het moment dat het onderzoek leidt tot beleidsaanpassingen, er een nieuw Statenvoorstel zou komen. Dus mijn vraag aan de Gedeputeerde is om dat nog even toe te lichten, wat we dan precies kunnen verwachten. En of dat dan wel of niet aansluit bij de vraag van het CDA, net. Want dat is eigenlijk als enige nog niet helemaal helder voor ons. Daar wou ik het bij laten, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schuurin. Dan geef ik nu het woord aan de heer Megens, namens de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de PVV is teleurgesteld. In de commissie ESA is eerder al besproken dat de evaluatie van het Erfpachtkader erg laat is: bijna drie jaar later. De Gedeputeerde heeft erkend dat dit klopt en dat het mede haar schuld is geweest dat dit is uitgesteld. Het College heeft in die commissie ook toegezegd om eraan te werken om meer duidelijkheid te geven in dit gewijzigde Statenvoorstel, wat we nu behandelen. Wij zien deze wijzigingen hier niet. Kan het College toezeggen wanneer de volgende drie punten zullen plaatsvinden? De PVV is namelijk nog steeds teleurgesteld dat er geen concrete data zijn opgenomen voor het afronden van de onderzoeken, het nieuw Erfpachtkader op te stellen en het afronden en de volgende evaluatie. Voorzitter, volgens de PVV moet het Erfpachtkader meer werkgelegenheid en een betere Limburgse economie opleveren. In beslispoint 3 en 4 bespreken we mogelijke uitbreiding van deze doelen. De PVV vindt dat niet alle nieuwe doelen bijdragen aan minder regels in dit huis, meer werkgelegenheid of een gezonde economie. Hoe gaat het College deze drie punten in de toekomst waarborgen? Voorzitter, nu kom ik bij een van de te onderzoeken punten. Het College wil onderzoeken of de energietransitie in het Erfpachtkader kan worden opgenomen. In de commissie ESA vroeg ik de Gedeputeerde al om verduidelijking hierop. Bijvoorbeeld of er grond voor zonneparken beschikbaar komt. De PVV verwacht duidelijke uitleg van het College over waarom de energietransitie in dit Erfpachtkader moet worden opgenomen en waarvoor deze gebruikt wordt. De PVV vindt namelijk niet dat het Erfpachtkader als middel gebruikt moet worden voor het versnellen van de energietransitie. Tot slot voorzitter, de PVV vindt dat het Erfpachtkader meer bekendheid moet krijgen in Limburg. Het College moet zorgdragen dat ook het ambtelijk apparaat beter op de hoogte is van de werking en de inzet van dit instrument. Het Erfpachtkader moet worden ingezet zonder onnodige regels voor de Limburger en moet bijdragen aan een economisch gezond Limburg en voldoende werkgelegenheid. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik zat nog even na te denken over uw inbreng over de energietransitie en het Erfpachtkader. Als PS bepaald beleid vaststelt over de energietransitie – of dat nu zonnepanelen, windmolens of batterijsystemen of transformatoren zijn – waarom zou je dan de beschikbare instrumenten die GS heeft, niet inzetten? Waarom focust u zich vooral op het instrument Erfpachtkader, terwijl u juist eigenlijk uw inzet zou moeten plegen bij het vaststellen van het beleid. Waarom doet u dat?

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. In dit kader wordt getracht door het College, om in ieder geval dit instrument ook in te kunnen gaan zetten voor die doelen. En daar zit ook het probleem. Op het moment dat wij via dit instrument mogelijk maken om hier dit te realiseren, dan zul je zien dat er dadelijk ook aanvragen komen van partijen die, bijvoorbeeld, zonneparken op die landbouwgronden en al willen gaan uitvoeren op grond van de provincie. En dat is wat de PVV in ieder geval niet wil.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Aanvullend, wat u feitelijk zegt, is: wij proberen via het uitschakelen van het instrument Erfpachtkader de energietransitie moeilijker te maken. Klopt mijn conclusie?

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Nee voorzitter, wij proberen niet via het Erfpachtkader dit niet mogelijk te maken. Wij willen alleen dat de energietransitie niet wordt opgenomen als middel in dit Erfpachtkader.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ik stel geen vragen meer, want we draaien cirkeltjes. Ik denk dat het wel heel duidelijk is hoe de mening is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dank u wel mijnheer Megens, voor uw bijdrage. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol, namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja dank u, voorzitter. Het Erfpachtkader is een belangrijk instrument in alle instrumenten die we hebben om onze provinciale doelen te bereiken. Ik denk dat de evaluatie – we hebben het daar in de commissie ook uitgebreid over gehad – aangeeft dat we dat in de achterliggende periode niet heel systematisch en consistent hebben ingezet. Maar goed, GS heeft dat opgepakt. En ik zie ook duidelijk dat dat beter zal gaan. Het werkgelegenheidsdoel, zoals dat heel nadrukkelijk in 2017 is geformuleerd: van de ene kant, het is bereikt. Er is werkgelegenheid gecreëerd. Van de andere kant is het ook lastig – het is ook geen sociaal experiment – om vast te stellen of dat nou echt in alle gevallen dankzij dat Erfpachtkader is gebeurd, maar goed. Ik denk in ieder geval wel dat we ook de komende periode kritisch zullen blijven kijken naar niet alleen het instrument als zodanig, maar ook de uitvoering en de praktische inbedding daarvan. Wat we ook zien is, dat er relatief ook in de evaluatie weinig aandacht is geweest voor de inzet van het instrument op een meer strategische manier. Ik denk ook dat de nadrukkelijker koppeling aan provinciale doelen – we hebben het er hier ook over gehad: wonen energietransitie, landbouwtransitie enzovoort – dat dat dat probleem ook wel mee helpt oplossen. Ik wil eigenlijk vooral twee opmerkingen maken over die uitbreiding van het Erfpachtkader naar andere provinciale doelen. Want als het gaat over wonen moeten we denk ik vooral opletten dat we door Erfpachtkader op Provinciaal niveau in te zetten, geen geweld gaan doen aan het uitgangspunt dat we inbreiding boven uitbreiding stellen. Want inbreiding is toch vaak een kwestie van wat kleinere kavels en zal de rol wellicht van de Provincie beperkt zijn. Dus ik ben benieuwd of

het College daar op dezelfde manier naar kijkt. En voor zover het gaat over erfpacht inzetten in de landbouw, zouden wij ook heel nadrukkelijk willen vasthouden aan de provinciale doelen op het gebied van grondgebonden en duurzame landbouw en erfpacht ook nadrukkelijk in dat kader willen inzetten. En daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Dan geef ik nu het woord aan de heer Nijskens, namens de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een minuut spreektijd gevraagd omdat op zich het inhoudelijk eigenlijk een hamerstuk is. Het hele voorstel was niet direct nodig geweest, want we gaan gewoon door met wat we hadden. Dus ik sluit me graag aan bij de opmerkingen van de meeste voorgaande sprekers als je een evaluatie doet en daar staan aanbevelingen waar je op dit moment nog niks mee doet, waarom dan dit Statenvoorstel? Bespreek gewoon de evaluatie en kijk wat de politiek vindt van de aanbevelingen. En kom met een nieuwe kader. In de commissie hebben we ook uitgebreid gesproken – ik geloof dat de PvdA het aanhaalde – om begin 2026 met een nieuw, eventueel uitgebreid kader te komen. Dat wachten wij graag af. Wij zien Erfpachtkader met name als een instrument, meestal een financieringsinstrument, om provinciale doelen te realiseren. En zoals ook net bleek uit mijn debat met de PVV, zou ik ook heel graag zien dat het gewoon breed ingezet wordt. Want het maakt niet uit hoe we provinciale doelen realiseren, als we ze maar realiseren. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijskens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Boven, namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Deze goede en degelijke evaluatie over het Erfpachtkader heeft zichtbaar gemaakt dat het huidige doel en kader niet meer passend is voor de opgaven waar de Provincie voor staat. En dat het Erfpachtkader aan een degelijke aanpassing toe is. In de commissie hebben we nogal wat discussie gehad over woorden, wat heeft geleid tot een flinke aanpassing in de tekst van het Statenvoorstel. Met het voorstel zoals het hier ligt zullen wij instemmen. De Partij voor de Dieren heeft alleen nog enkele vragen, om zeker te stellen dat wij het voorstel goed begrepen hebben. De Gedeputeerde gaf zelf in de commissievergadering aan dat de economische en werkgelegenheidsdoelstellingen in de huidige omstandigheden achterhaald zijn. Toch worden deze doelstellingen in een toelichting en op het Statenvoorstel niet losgelaten. Ook de toelichting op het Statenvoorstel lijkt op een aantal punten het oude voorstel te onderbouwen. Graag horen wij hoe de Gedeputeerde dit bedoeld heeft. Zijn de criteria op het gebied van duurzaamheid, circulariteit energietransitie en social-return op zijn minst even belangrijk als de algemene economische impulsen en werkgelegenheid? Of geven wij als Provinciale Staten met dit voorstel aan dat algemene economische impulsen en werkgelegenheid als doelstelling blijft bestaan en zullen de criteria voor de transformatieopgaves enkel aanvullend zijn? Kortom, zijn het criteria die naast elkaar staan of onder elkaar? Wordt de aanbeveling van het selectie criterium 'werkgelegenheid' te heroverwegen ook in de opdracht meegenomen? En wordt bij het uitwerken van de opdracht een definitie uitgewerkt van kwalitatieve werkgelegenheid, marktfalen en economische impuls? In de commissie is ook gezegd dat in Q1 2026 de resultaten van de opdracht gepresenteerd worden. Is deze termijn een toezegging? En als een datum open blijft staan, betekent dat dat we nog langere tijd kunnen doorgaan met de achterhaalde doelstellingen van dit kader. De weg naar gefinancierd worden uit het Erfpachtkader was vooral voor de enkeling die dit kader kent; een soort loterij voor de lucky few. En met een beetje pech komt dan net een logistieke organisatie om € 20 miljoen vragen dat past in de ruime criteria van dit Erfpachtkader. We hebben daarna dus minder geld voor het stimuleren van onze transformatieopgaven en weer een logistiek bedrijf in onze Provincie. Kan de Gedeputeerde voorkomen dat we tot de herijking van het beleid ons vastzetten in ongewenste nieuwe grote projecten?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boven. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn het woord aan de heer Driessen, namens Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja dank u wel, voorzitter. Ik ben het met de voorgaande spreker van de VVD eens dat het inderdaad meer een evaluatie betreft dan een nieuw kader. Maar desalniettemin willen wij even van de gelegenheid gebruik maken om uit de doeken te doen hoe wij het instrument, het financiële instrument 'erfpacht' zien. Want op zichzelf staand is het erfpachtinstrument een mooi instrument om bepaalde dingen te voorkomen – denk aan bijvoorbeeld verplichte onteigening. Als de Provincie strategische aankopen doet en vervolgens grond een tijd weg kan zetten, daar in principe geen verlies op draait en een beetje met een blik op de toekomst over de lange termijn nadenkt. Bijvoorbeeld, gronden naast de bedrijventerreinen, gronden naast snelwegen, provinciale wegen, et cetera. Maar het wordt een beetje een ander verhaal als een strategisch financieel instrument wordt vermaakt tot een politiek instrument. En daar hebben wij iets meer moeite mee. Want wat we zien in de evaluatie, is dat er allerlei verschillende politieke doelen worden gekoppeld aan het instrument 'erfpacht'. En als we op die manier politieke doelen willen gaan verwezenlijken, dan raken ze kwijt uit de andere kaders en zijn ze niet meer heel transparant. We zijn dus niet blij met deze zaken uit de evaluatie en vinden dat het ook niet thuishoort in een te maken Erfpachtkader. Dat voor de toekomst. En dan een klein puntje voorzitter, over de revolverendheid. Dat klinkt heel leuk en daar zijn we heel vaak ook heel erg voor bij verschillende kaders en investeringen die wij doen. Echter, zijn wij ook van mening dat de Provincie sec niet eigenaar hoort te zijn van heel veel gronden zonder dat daar een heel speciale reden voor is. Dus revolverendheid is heel leuk, maar niet als het daarom gaat. Het mag dus geen doel op zich zijn. Het is namelijk zo dat als de grond wordt uitgegeven aan iemand anders die daar gebruik van wil maken, de economische waarde van die grond veel meer stijgt. Immers, als de Provincie middels het erfpachtcanon daar gelden op gaat innen, gaat er een stuk van de economische rendabiliteit van die grond af en had die dus beter direct naar de ondernemer kunnen vloeien. En is het dus een indirecte vorm van belasting. Tot zover onze beschouwing op het Erfpachtkader. Wij zien ook graag een keer een debat tegemoet over een eventueel nieuw Erfpachtkader, maar zijn het dus niet eens met veel van de evaluatiepunten die in dit stuk staan. Dank u wel.

De voorzitter: Dan wel, mijnheer Driessen. Ik heb begrepen dat de Gedeputeerde een paar minuten schorsing wil om een en ander goed te kunnen voorbereiden. De vergadering is voor drie minuten geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. En voordat ik het woord geef aan de Gedeputeerde, dames en heren: precies hierover heb ik even een verzoek aan u allen. Ik heb begrepen dat met name achter in de zaal men er ook last van heeft als u tussentijds op een iets te harde manier met elkaar even overlegt. Ik snap dat dat belangrijk is, maar het is wel buitengewoon vervelend als mensen daardoor de vergadering moeilijk kunnen volgen. Dus het liefst heb ik dat u dat buiten de zaal doet, even naar achteren loopt of het dermate zachtjes doet dat niemand er last van heeft en de vergadering goed kan blijven volgen. Dank voor uw medewerking, mede namens nogal wat mensen achter in de zaal. Geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. En ook dank voor alle vragen op deze evaluatie van het Erfpachtkader. Om te beginnen kan ik aangeven dat het Erfpachtkader goed gewerkt heeft. Het is weliswaar niet breed uitgedragen, maar het heeft ervoor gezorgd dat de Provincie een aantal economische ontwikkelingen heeft kunnen aanzwengelen, daarbij geen geld is kwijtgeraakt, zelfs nog het geld heeft wat opgeleverd. Maar het belangrijkste is dat we daarmee een impuls hebben kunnen geven, daar waar de markt het even niet oppakte. En dat is heel erg mooi. En gelet op het feit dat we het niet breed uitgedragen: dat heeft er onder andere mee te maken dat we ook geen marktverstoring willen hebben. Als ik dan kijk naar de vragen die zijn gesteld, dan zou ik in het algemeen kunnen aangeven dat wat we vandaag vaststellen de evaluatie van dit Erfpachtkader is. En daarnaast het feit, dat uw Staten aangeven: ga een aantal dingen onderzoeken en kom terug met een nieuw aangepast Erfpachtkader, wat past bij deze tijd. Zoals ik in de commissie ook al aangaf: de wereld verandert. Waar in 2017 nog heel erg de

focus lag op het creëren van nieuwe werkgelegenheid, zien we in de huidige arbeidsmarkt dat we daar goed naar moeten kijken: hoe willen we dan graag die economische impuls vormgeven? Die evaluatie van het Erfpachtkader stellen we vandaag vast. Die vaststelling ligt voor. En we gaan aan de slag met het uitwerken van een aantal zaken. En dat willen we graag implementeren in een Statenvoorstel, waar we mee terug gaan komen in Q1 2026. Dat zeg ik toe. Dat heb ik ook in de commissie toegezegd. Dus dan gaat een voorstel naar uw Staten komen voor een nieuw Erfpachtkader. De onderzoeken die we gaan doen op het vlak van ... Die op dit moment spelen, ook als je kijkt naar Europa, waar de Clean Industrial Deal wordt vastgelegd. Waarbij gezegd is: we moeten heel erg sterk gaan kijken naar het concurrentievermogen van Europa, naar het sluiten van waardeketens, naar de decarbonisatie. Dan willen we de aspecten die genoemd zijn op duurzaamheid, circulariteit energietransitie, social-return integraal meenemen in dit nieuwe kader, om te kijken hoe dat die geborgd kunnen worden. En daarmee komen we in Q4 2025 informierend naar uw Staten toe: hoe we dat zouden willen gaan doen, vooruitlopend op het definitieve Statenvoorstel. Er is ook nog een vraag gesteld over toepassing van het erfpacht voor het extensiveren van de landbouw. Daar is een toezegging gedaan. En dat voorstel is nu om in Q2 2025 informierend naar uw Staten toe te komen met een voorstel daarvoor. Dat zal een separaat Erfpachtkader worden ten opzichte van het Erfpachtkader dat nu op dit moment voorligt. Dat geldt ook voor het Erfpachtkader of het instrument Erfpacht voor woningbouw. Ook dat is genoemd in de vragen die gesteld zijn. En ook daarvoor gaan we in Q3 2025 informierend naar uw Staten komen hoe dat vorm en inhoud zou kunnen krijgen. Althans, het voorstel wat GS doet, daar komen we dan mee naar uw Staten.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja dank u wel, voorzitter. Even een verhelderende vraag daarover. Ik zag in de voorraadagenda die we net hebben vastgesteld dat er voor mei een Statenvoorstel Erfpacht voor landbouw op de agenda staat. Net zegt u 'informierend'. Ik zou dat graag even helder hebben, wat we dan precies kunnen verwachten.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is een goede vraag. Daar zal ik u het antwoord even op schuldig moeten blijven, maar ik beloof u dat ik dat ga onderzoeken. En dat we daar snel op terug kunnen komen, wat nu exact de bedoeling is. Maar dank u wel voor de vraag.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan eventjes kijken naar het voorstel dat gedaan is vanuit het CDA, met betrekking tot de formulering. Ik wil op de eerste plaats bedanken voor het meedenken in dit verhaal, om het heel helder zuiver te hebben: wat doen we eigenlijk nu vandaag, wat besluiten we nu vandaag? Vandaag besluiten we de evaluatie van het Erfpachtkader. En er wordt ook besloten – althans, dat is het voorstel – om een aantal zaken verder te onderzoeken en met een nieuw voorstel naar uw Staten te komen. Dus wat dat betreft vind ik het fijn dat u het voorstel heeft gedaan.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, de portefeuillehouder heeft nu al een keer of drie, vier gezegd dat wij de evaluatie vaststellen. Maar wij nemen alleen maar kennis van de evaluatie. Kunt u misschien duiden wat het verschil is? En waarom dat u 'vaststellen' blijft zeggen? Want volgens mij stellen wij het niet vast en doet GS dat.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De GS heeft de evaluatie inderdaad vastgesteld. En op dit moment ligt de evaluatie aan uw Staten voor.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, hij ligt niet aan de Staten voor. Wij kunnen alleen maar lezen en zien dat hij is opgesteld met de aanbevelingen. Vandaar ook dat in de eerste termijn een aantal fracties gevraagd hebben: wat doet u met die aanbevelingen? Dus wij stellen hem niet vast.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Wij gaan met die aanbevelingen aan de slag. En daar gaan wij kijken hoe we daar in een voorstel in Q1 2026 mee terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Mijn voorstel was om de aanbevelingen van de evaluatie in een aanpassing in dit jaar al te regelen. Want anders blijven we formeel met een kader van 2017 werken, waarvan we zelf al hebben gezegd: dat is wel behoorlijk aan herziening toe. En er liggen ook gewoon concrete voorstellen voor. Ik hoor u nu zeggen: nou, we kijken dan wel in 2026, als we ook die beleidsvragen hebben uitgewerkt of we die aanbevelingen al dan niet nog een keer in het beleidskader 2017 gaan verwerken en hem dan voorleggen. Is dat wat u nu zegt: we doen nu even niks met die aanbevelingen, in elk geval niet op formele zin, een aanpassing van het beleidskader, maar we wachten totdat we alles hebben en dan doen we het in 2026 wel? Of volgt u nu mijn voorstel: verwerk die aanbevelingen nou alvast in dat beleidskader. Noem dat Beleidskader 2025; en kom volgend jaar met de uitbreiding terug, als die onderzoeken klaar zijn. Welke variant is het nu?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik wil u vragen om even tot in de tweede termijn te wachten. Pak ik dat even op met de ambtenaren. Want ik ben nu even puzzled, zeg maar. Mijn voorstel was om een aantal dingen goed uit te zoeken. Een aantal zaken met betrekking tot circulariteit, duurzaamheid, social return, et cetera.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): o ja, dat zijn die onderzoeken.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Zijn best wel ingewikkeld omdat we ook kijken: hoe moet dat nu precies passen? Het moet ook passen in de andere systemen. Dat gaat in Q1 2026 terugkomen. Ik was in de veronderstelling dat we wat dat betreft ook op één lijn zaten. Maar hetgeen wat u nu aan mij vraagt, wil ik even wachten en overleggen, om daar in de tweede termijn op terug te komen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): U vraagt kennis te nemen van aanbevelingen. In die aanbevelingen staan allerlei voorstellen tot aanscherping. En vervolgens staat in dat hele stuk niks over wat u met die aanbevelingen gaat doen. En ik hoor van veel collega's: verwerk die aanbevelingen in elk geval al. En dat zou eventueel nu al kunnen en dan kunt u in de tussentijd onderzoek doen. Maar u zegt in dat hele stuk verder niks over wat u met die aanbevelingen gaat doen. Dat was even de vraag.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Oké, ik beloof u dat ik in de tweede termijn daarop terugkom. En dan overleg ik even met de ambtenaren.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan hadden we nog een vraag van de BBB, met betrekking tot die onderuitputting. De omvang van het krediet is op dit moment genoeg om, als voorstellen langskomen op dit moment, om die te behandelen. Het thema 'landbouw', daar heb ik het over gehad. U hebt ook nog iets gevraagd over het rendement. Maar dat is heel lastig om een uitspraak te doen over een gewenst rendement omdat per casus gewoon afhankelijk is van wat marktconform is. Dus dat is heel lastig om daar gedetailleerde informatie over te geven. Het is natuurlijk wel zo dat wij als GS heel goed erop letten dat we er niet op toelagen, maar dat het geld wel ertoe leidt dat we zowel de impuls geven als ook ervoor zorgen dat we het geld niet kwijtraken. Dan had ik nog de vragen van...

De voorzitter: Er is een vraag daarover, door de heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja dank u wel, voorzitter. Mijn vraag was erop gericht om in het nieuwe Erfpachtkader, om daar toch randvoorwaardelijk iets te zeggen, vast te stellen over het rendement, de revolverendheid van het instrumentarium en van de middelen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Wat we in ieder geval na de casussen ... Als je kijkt naar zijn totaliteit, is het rendement ongeveer 5% à 6% op het geïnvesteerd vermogen, nu. En dat is ook iets wat is afgesproken in het begin. En dat wordt ook gehaald. En per casus kijk je natuurlijk wat... Want elke casus heeft zo zijn eigen elementen en eigen dynamiek, op grond waarvan je besluit waarin dat je instapt. Maar de afspraak die in het voren is gemaakt, die wordt ook gehaald.

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, mijn vraag is dus niet op individueel geval gericht, maar op het collectief van het instrument, in het nieuwe Erfpachtkader. Daar gaat het mij om.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Die afspraak nemen we mee in het nieuwe Erfpachtkader. Maar <onverstaanbaar> hebben we ook in de commissie besproken. Dat is eigenlijk iets wat we willen handhaven, ook in het nieuwe kader.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik heb nog een vraag van JA21, daar waar het gaat over het activeren van de acquisitie. Op dit moment en ik heb dat al een paar keer aangegeven: actieve acquisitie is niet echt het doel van het Erfpachtkader. Maar het is het faciliteren in een aanvullende financiering bij een aantal initiatieven waar wij zeggen: dat past bij het beleidskader, het past bij de koers waar we als Provincie Limburg graag aan de slag gaan, de beleidskaders die uw Staten hebben vastgesteld. En daar zetten we dat beleidskader dan of daar zetten we dat Erfpachtkader op in. Er is ook nog een vraag gesteld over de uniformiteit binnen het kader en met name richting de canon. Die canon, die wordt op een bestendige en op een marktconforme manier toegepast, die transparant is en tegelijk tevens onderbouwd is met een externe taxatie. Dus wij gaan wat dat betreft gewoon heel zorgvuldig daarmee aan de slag. Even zien, wat we nog hebben. Mijnheer Megens van de PVV, die vroeg nog hoe het College de punten gaat waarborgen van die

evaluatie. Maar de nieuwe evaluatie en de resultaten, die worden aan uw Staten voorgelegd, tijdig en passend voorgelegd. En u hebt ook nog een vraag gesteld waarom dat energietransitie nu in dit Erfpachtkader opgenomen moet worden. Energietransitie is iets wat ... In de beleidskaders zijn daar afspraken over gemaakt. En het wordt meegenomen bij de punten. Daar waar het gaat over duurzaamheid, circulariteit, social-return et cetera, gaan we nu kijken: hoe kunnen we die aspecten, dat gaan we onderzoeken, meenemen in de casussen die straks voor een Erfpachtkader in aanmerking zouden komen. En zo wordt dit meegenomen. Dus het is geen doel op zich, maar het wordt meegenomen in zijn totaliteit, daar waar een casus naar ons toe komt om voor dit Erfpachtkader in aanmerking te komen. Mijnheer Sol had nog een vraag gesteld voorzitter, over de uitbreiding Erfpachtkader met wonen. Voor wonen wordt het apart onderzocht. En ik heb aangegeven, volgens mij ... Ik moet even checken op het briefje dat ik gekregen heb, dat dit informerend wordt toegezonden in Q3. En dan gaan we ook kijken hoe daar het beste vorm en inhoud aan gegeven kan worden, ook gelet op de zaken die in het beleidskader 'wonen' staan. Mevrouw Boven heeft nog een vraag gesteld met betrekking tot de ranking van de criteria. We gaan op dit moment op een integrale wijze kijken hoe die nieuwe criteria die nu voorliggen, een plek kunnen krijgen in een herzien Erfpachtkader. En daarbij: is het passend binnen de tijd, op dit moment – omdat de wereld verandert. Ze is anders dan 2017. Dus het is niet zo dat het een of het ander belangrijker of minder belangrijk is. Het is wel zo dat je alles in zijn integraliteit moet zien. Op het moment dat er geen geld is, dan kun je een heleboel andere dingen ook niet realiseren. Dus we zien dat wel in zijn totaliteit, hoe dat in zijn geheel een plek kan krijgen. Dan heb ik nog een vraag met betrekking tot de achterhaalde doelstelling: hoe gaan we nog door in dit kader. Nou, net daarom is dit voorstel bedoeld, om het een en ander te actualiseren. En dus ook aan te vullen, in dit nieuwe kader. En u vroeg ook nog of ik kan voorkomen dat we tot de herijking van het beleid ons vastzetten in achterhaald beleid. Kijk, we gaan dadelijk in een fase waarin in Q 2026 een nieuw voorstel komt. Je probeert altijd mee te gaan in de tijd, dat je denkt, dat we de casussen op dit moment op hun eigen merites beoordelen. Alleen, we moeten kijken dat we dat op een goede manier doen. Maar het is altijd heel lastig om in de toekomst te kijken, maar we proberen altijd goed om te gaan met een veranderende vraag uit de samenleving. En dat was mijn vragenbeantwoording, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan zijn wij nu gekomen aan de tweede termijn van uw Staten. En daarvoor geef ik als eerste het woord aan de heer Nijenhuis. Geen behoefte aan? Mevrouw Depondt? Mevrouw Depondt, aan u het woord, tweede termijn. Niet nodig? De heer Blijlevens? Niet nodig? Mevrouw Schuurung? Aan u het woord.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja dank u wel, voorzitter. Ik was net nog eventjes aan het luisteren naar de discussie over het precieze besluit. En in mijn beleving besluiten we vandaag om GS een opdracht mee te geven om onderzoek te gaan doen en om aan databedrevenheid te gaan werken. En wat ons betreft, ook: wanneer implementeer je nou en komt er een nieuwe kader, zouden wij het eigenlijk logisch vinden om dat wel in één keer te doen. Want om nu in een jaar tijd twee keer een nieuw Erfpachtkader vast te stellen, vind ik persoonlijk wat veel. En als we dat allemaal in Q1 2026 kunnen doen, is dat wat mij betreft akkoord. En ik zat ook nog even te kijken: wat hebben we nu afgesproken van de voorraadagenda? Zoals ik hem lees, staat er op 9 mei ter besluitvorming: een Statenvoorstel Inzet erfpacht ten behoeve van landbouw. En dat betekent dat we dat 18 april in de commissie gaan bespreken, zoals het in de voorraadagenda staat. Maar misschien is het inderdaad goed om dat nog eventjes helder te krijgen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schuurung. Dan geef ik het woord aan de heer Megens. Aan u het woord.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, wij zijn de weg eigenlijk een klein beetje kwijt. Want de Gedeputeerde komt met een warrig verhaal waarom de energietransitie hier meegenomen zou moeten worden. Ze zegt: als de casus daarom vraagt. Maar wij zouden toch een voorbeeld willen van zo'n casus, waar de Gedeputeerde hier op hamert. Want dat is toch wel van wezenlijk belang. Want komt er nu een bedrijf en die wil daar starten en we zeggen 'je moet zonnepanelen op je dak', dat is natuurlijk gewoon van

deze tijd. Maar als er nu inderdaad iemand, een partij X komt en die zegt: we willen hier onze landbouwgrond omtoeveren tot een zonnepark, dan is dat wel een wezenlijk ander iets. Dus wij willen toch echt voorbeelden: wat wordt hier precies bedoeld, voorzitter? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Megens. Dan, de heer Sol? Geen behoefte aan? Dank u wel. De heer Nijskens? Niet? Mevrouw Boven? Ook niet? De heer Driessen? Ook niet? Dan kijk ik even naar de Gedeputeerde of zij in staat is om meteen te beantwoorden. Een enkel ogenblikje? Ik schors de vergadering voor een enkel ogenblik.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering en geef het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. Terugkomend op de vraag van mevrouw Depondt, met betrekking tot het voorstel. Heb ik even overlegd. En vandaag ligt – wat mijnheer Nijskens ook terecht zei – de evaluatie ligt voor. En u als Staten geven ons als GS een opdracht om een aantal dingen te onderzoeken. Ik heb even overlegd over uw voorstel, om nu eigenlijk twee keer met een voorstel te komen. Enerzijds: aanbevelingen nu vastleggen in 2025 en dan in 2026 met een nieuw stuk te komen. En mijn voorstel is om integraal één keer met één stuk te komen, waarbij we de zaken die we vandaag ... die uit de evaluatie komen, plus het feit dat uit de onderzoeken ... om met één integraal voorstel te komen, in Q1 2026. Wat we kunnen doen, is dat we in Q3 van dit jaar daarvoor nog een keer met een informatiesessie naar u toe komen, hoe ver dat we dan zijn. Maar vanwege ook de belastbaarheid op onze ambtenaren en ook de integraliteit, zou mijn voorstel zijn om in Q1 2026 met één voorstel te komen. Als het gaat over de vraag van mijnheer Megens – kunt u mij een voorbeeld geven? – Dat kan ik niet. Ik kan u geen concreet voorbeeld geven. Het beleidskader 'energie' schetst de opdracht die wij als GS hebben om daarmee aan de slag te gaan. En wij gaan nu starten met een onderzoek, om te kijken hoe we dat aspect van energietransitie een plek kunnen geven, een integrale plek in casussen die strakjes gaan komen of die zich aandienen, mensen die gebruik willen maken van dat Erfpachtkader. En daar gaan we kijken, eerst dat onderzoek. Dan leggen we dat voorstel aan uw Staten voor: hoe zouden we dat kunnen gaan doen. Dus ik kan niet nu een-twee-drie een voorbeeld geven van een casus waar het specifiek gaat over energietransitie.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Begrijp ik het goed dat het voorbeeld dat ik geschetst heb dus ook tot de mogelijkheden behoort om gebruik te maken van dit Erfpachtkader?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat kan ik niet een-twee-drie zeggen. Kijk, als het over energietransitie gaat, gaat het ook bijvoorbeeld over heel grote aanpakken die straks nodig zijn om netcongestie op te lossen. Ik weet niet exact welke casussen zich aandienen. Het is in ieder geval zo dat dat aspect van energietransitie en duurzaamheid, onderzocht gaat worden hoe dat op een integrale manier meegenomen kan worden in de afweging of iemand in aanmerking komt voor het Erfpachtkader, ja of nee.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Als ik dan het stuk lees, daar maak ik uit op: dit is naar voren gekomen, dat we de energietransitie in dit stuk moeten zetten. Ik neem aan dat die niet vanzelf erin komt te vallen. Dus dan neem ik ook aan dat er projecten zijn geweest die hier aanspraak op willen maken, die een aanvraag hebben gedaan of in ieder geval een suggestie hebben gewekt om dit te gaan doen. Dus ik vraag me af waar die dan vandaan komt.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De aanvragen die wij krijgen of de gesprekken die we hebben met initiatiefnemers waar dat Erfpachtkader een rol kan vervullen, daar zitten heel veel aspecten aan waar ze aan moeten voldoen. Er moet een rendement op het geïnvesteerd vermogen zijn, er zit een werkgelegenheidscomponent aan. En op dit moment zitten daar een aantal zaken waar die aan moeten voldoen, anders komen ze niet eens in aanmerking. En wat we nu gaan onderzoeken is, om te kijken of dat palet van zaken waar we aan toetsen, dat dat uitgebreid kan worden. En daar zit onder andere energietransitie in. Dus dat is hetgeen wat er voorligt. Ik kan nu niet een direct voorbeeld geven van een energietransitieproject wat mogelijk in aanmerking zou kunnen komen, binnen dit Erfpachtkader.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Volgens mij heb ik dan alle vragen gehad. Het aspect nog van mevrouw Schuurin: daar moeten we naar kijken. Ik ben dankbaar dat u dit aankaart. We moeten in de strategische voorraden gaan kijken hoe we dit in ieder geval op een juiste manier inzetten, zodat daar geen verwarring over ontstaat. Maar daar gaan we mee aan de slag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan zijn we nu aan het einde van de beraadslaging over dit agendapunt en gaan we over tot stemming. Ik verzoek iedereen zijn eigen plaats in te nemen. Dank u wel. Aan de orde is de stemming over Statenvoorstel G-24-036 Statenvoorstel inzake Evaluatie Erfpachtkader 2017 en de brief van GS van 29 oktober 2024. Ik kijk even of er stemverklaringen zijn. Dat is niet het geval. Dan is de stemming nu geopend. De stemming is gesloten. Het voorstel is aangenomen, met 38 voor en 7 tegen.

10.2 G-25-002 Statenvoorstel structurele dekking jaarlijkse opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder, brief GS van 28-1-2025 (GS DOC-00743122)

De voorzitter: Aan de orde is: agendapunt 10.2, G-25-002 Statenvoorstel structurele dekking jaarlijkse opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder en de brief van GS van 28 januari 2025. Als eerste geef ik het woord aan de heer Wolters Gregório, namens de SP-fractie.

De heer Wolters Gregório (SP): Twaalf minuten is misschien wat lang voorzitter, zie ik staan. Daar ga ik de zaal in ieder geval niet mee vermoeien, met twaalf minuten toespraak. Goedemorgen Limburgers, wil ik mee starten. Onze leefomgeving en de gezondheid van onze inwoners en bezoekers is niet iets om lichtzinnig mee om te laten gaan. Dus waar het op het gebied van overtredingen van milieu- en Arbo-regels structureel misgaat, moeten we de rotte appels uit de mand halen. Het coalitieakkoord en onze kaders zijn daar gelukkig helder over: iedereen in Limburg en dus zeker niet alleen onze inwoners, moeten zich aan wet- en regelgeving houden. En die verantwoordelijkheid toetsen we middels onze ODZL, waar dat nodig is. En als we dan toch een Omgevingsdienst hebben, laten we dat dan meteen goed doen, is het standpunt van de SP. En niet alleen volgens ons, want ook de commissie Van Aartsen geeft aan dat het VTH-stelsel aan een flinke verbetering toe is. Gezien onze historie met bedrijven die milieu- en Arbo-regels overtreden, hebben we een Omgevingsdienst die voor miljoenen euro's toezicht houdt en handhaaft waar nodig, maar hebben we tegelijkertijd ook een flinke inhaalslag te maken. In het commissiedebat heb ik daarom al aangegeven dat voor mijn fractie de zogenaamde plusvariant het meest wenselijk is. Een zojuist rondgedeelde motie van de heer Maillé roept ook op tot meer maatregelen dan in de voorgestelde robuuste variant. Maar ik begreep dat ik de VVD-fractie niet kan overtuigen voor de hele plusvariant. In de commissie werd de toezegging gedaan om een tussentijdse evaluatie te doen en daar dan ook de extra maatregelen uit de plusvariant in mee te nemen. Dat was volgens de Gedeputeerde ook praktisch gezien de meest werkbare weg naar structurele

verbetering van onze Omgevingsdienst. Met die toezegging en het stuk dat voorligt, kunnen we dan ook als SP-fractie instemmen, vandaag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Franssen, namens de fractie van de BBB. En voor de heer Franssen is het zijn maiden speech.

De heer Franssen (BBB): Dank u, voorzitter. Aanwezigen, kijkers thuis, andere volgers, mijn maiden speech, ja het is een spannend verhaal. Als kleine jongen was ik altijd tussen de zoogkoeien en de kalveren te vinden. Altijd buiten, altijd met iets bezig. Wonend in een gehucht met maar negen woningen en zonder echte leeftijdsgenoten, dan ben je altijd op jezelf aangewezen. Dat is niet verkeerd. Vanaf het moment dat ik zelf met een vishengel kon omgaan, heb ik uren per dag langs de oever van de Gulp gezeten. Tijdens het vissen zie je de natuur om je heen. De jaren verstrijken en de opleidingen nemen meer tijd in beslag. Met plezier en passie heb ik onder andere de opleiding voor terrein- en biotoopbeheer gevolgd. Uren langs het water zitten en uren in het bos zitten. Het gedrag van de das observeren, het uitzetten van de bever meegemaakt. Ja, zelfs dat. Ecologische thema's onderzocht en vele andere zaken. Grootschalige natuurterreinen en biotopen ontwikkelen, dat was mijn passie. Daar waar voor anderen het beheer van soorten ondenkbaar was, was en is dat voor mij nog steeds normaal. Beheer naar draagkracht van een gebied stond toen al voorop. Een nuchtere kijk op flora en fauna is van groot belang. Alle planten en dieren zijn er om hun rol in het systeem te vervullen. Bij gecreëerde gebieden dient echter een vorm van beheer te zijn of dat nu gaat om snoeien, om uitdunnen, om jacht, populatiebeheer of schadebestrijding. Hier ontkomen we niet aan, willen we de biodiversiteit, wat we beogen, in stand houden of zelfs uitbreiden. Bij overmatige bescherming van een soort kiest men er bewust voor om de kwetsbare soorten waarschijnlijk te laten verdwijnen, bijvoorbeeld de bever en de beekprik – een mooi voorbeeld. Men kiest ervoor om de wildschade in Limburg te laten oplopen tot € 1 miljoen in 2023. En het stijgt. Men kiest ervoor om de veiligheid van de burgers in het gedrang te laten komen. Men kiest ervoor om het dierenwelzijn van onze landbouwhuisdieren te laten afnemen. Want we moeten de dieren immers binnenzetten 's avonds. We moeten ze op een andere manier gaan beschermen, zodat ze ... Maar ze worden beperkt in hun eigen natuurlijke omgang – wat dan redelijkerwijs voor landbouwhuisdieren NOG mogelijk is, dan. Ik hoop dat sommige van deze keuzes geen verdienmodel zullen zijn. En daar heb ik een voorbeeld bij. Bijvoorbeeld, voor wilde zwijnen gelden leefgebieden. Buiten de leefgebieden wordt door de Provincie een ontheffing gegeven door populatiebeheer. Via een geitenpaadje kunnen partijen het wilde zwijn toch beschermen, waardoor er geen beheer plaatsvindt. De zwijnen zorgen per definitie voor stikstofverontreiniging en schade in kwetsbaar gebied. Tegelijkertijd krijgt men subsidie ter instandhouding van het kwetsbare gebied. Dat komt toch wel enigszins raar over, dan. En zoals we hier dichtbij mogen meemaken, de veiligheid van de burgers nemen we dan ook niet meer helemaal serieus. Een goed gewogen faunabeheer zonder veel emotie of overmoed is een noodzaak. Beschermen wat beschermd moet worden en beheren als dat nodig is. De emotie moet eruit, om het beheer zo optimaal mogelijk in te richten en uit te voeren. Sterker nog, wij, bestuurlijk staan wij toe dat partijen zich onttrekken aan Europese regels, betreffende bijvoorbeeld de invasieve exoten, zowel flora- als faunatechnisch gezien. In provinciale stukken worden ook geitenpaadjes gecreëerd of toegestaan, zodat partijen onder het beheer uit kunnen komen. Beschermen wat beschermd moet worden – weten we nog? Maar als het gaat om beheer van predatoren, zoals de verwilderde kat, dan komt de emotie boven. En alles gaat weer om het eigen ego, het eigen standpunt. Maar vooral om wat de kiezer horen wil. Vangen, neutraliseren en loslaten is de methode die voor menig ego wel acceptabel is. Het gevoel van: ja weet je, het is wel vervelend voor die poes of die kat, maar we knippen je even, we knuffelen je en dan laten we je weer los – is belangrijker dan het welzijn in de toekomst voor de verwilderde kat, de toekomst van de prooidieren. En ook, de toekomst van die verwilderde kat: als die eenmaal weer losgelaten wordt, ik zal het u vertellen, het is niet rooskleurig. Die emotie die nu leidend is, moet eruit. Het rationele denken – in BBB-termen: het boerenverstand – moet terugkeren. Onder de hazen die nu overmatig beschermd worden door weer gebruik te maken van een geitenpaadje, heerst er op dit moment een ziekte: de hazenpest. De hazenpest is een zoönose: zowel voor andere dieren als voor mensen overdraagbaar. Beheer van de zieke ten dode opgeschreven hazen mag niet, vanwege de overmatige bescherming. Maar

niemand wil toch dat een dier lijdt? Daar ga ik van uit, dat is mijn standpunt tenminste. Waarom staan we het dan wel toe? Het is aan ons om een standpunt in te nemen, 'ons' politiek gezien, om een standpunt in te nemen of we de zieke hazen gaan beheren. En daarmee de gezonde populatie willen beschermen. Dynamisch beheer blijkt toch ook noodzakelijk te zijn. Wanneer het onmogelijk is of wanneer er geen bereidheid meer is om van gedachten te wisselen over dit thema, kiest men voor polarisatie. Het ego dat voor of tegen is, is dan onwillend om andere standpunten te kunnen horen. Jammer. De toekomst van alle flora en fauna, de biodiversiteit, het gemeenschapsgeld, de veiligheid van de burgers, het welzijn van onze landbouwhuisdieren, maakt dan allemaal niks meer uit. Alleen het ego of de kiezer, tellen dan nog. Maar komt dit dan de flora en fauna wel ten goede? Ik hoop dat we onze verschillen van inzicht op dit punt enigszins kunnen relativeren en streven naar een robuust natuurbeheer. Over robuust gesproken, dan gaan we door naar de Omgevingsdienst. BBB Limburg zal voor de robuustvariant kiezen. Omdat deze voor de komende jaren voldoende dekking geeft om aan de gestelde criteria te voldoen. Voor de robuust-plusvariant verwachten wij dat we nog meer financiële druk leggen bij onze eigen organisatie en bij de aangesloten gemeenten. Het financiële hoofdstuk, maar vooral de personele invullingen zal bij de robuustvariant al uitdaging genoeg worden. Wij zien de robuust-plusvariant daarmee als momenteel niet haalbaar. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. En gefeliciteerd met uw maiden speech. Er zijn zo van die momenten waarop je heel slim gebruik kunt maken, om eens even mooi een persoonlijke visie ergens op neer te leggen. Ik schat in dat bij de lunch er links en rechts wel een vraag gesteld zou kunnen worden. Maar niet nu.

De heer Franssen (BBB): Ik nodig eenieder uit om dit met mij te komen bespreken.

De voorzitter: Kijk, dat wordt een interessante lunch. Maar gefeliciteerd met uw maiden speech. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt, namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, in dit huis is de afgelopen jaren, trouwens ook landelijk, heel veel overleg en discussie en gesprek geweest over VTH – want daar hebben we het hier natuurlijk feitelijk over, het gaat over de uitvoeringsdienst. Maar de basis is onze eigen vergunningverlening, toezicht en handhaving. En als CDA en dat hebben we ook in het coalitieakkoord als leidraad, tezamen met de collega's, opgenomen, staat onze leefomgeving – kwaliteit, kwantiteit, voor mens maar ook voor dier – heel centraal gepositioneerd. En als je die leefomgeving wil beschermen, dan betekent dat dat je allerlei maatregelen moet nemen om dat ook te kunnen faciliteren. En als overheid moet je dat ook, daar waar nodig, kunnen reguleren, dat het ook daadwerkelijk gebeurt. En als je dat doet en dat doen wij, dan moet je ook controleren of het daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Want anders wordt onze VTH een beetje een papieren tijger. Dan zijn al die bladzijdes met wat wij allemaal aan ambities hebben en wat wij vinden dat wel en niet zou mogen en kunnen, die worden dan eigenlijk niet zo heel veel waard. En de Rekenkamer heeft wel een beetje de vinger op de zere plek gelegd, door te constateren: ja, jullie hebben die ambitie om dat te doen, maar in de middelen, de facilitering die regelt om het daadwerkelijk te kunnen realiseren, ben je wel een beetje aan de magere kant, om het maar zo te zeggen. En daarmee is de kans dat je die ambities niet realiseert omdat je te weinig controleert, om het maar simpel te zeggen, vrij groot. Dus wij delen – en ook dat is in het coalitieakkoord al opgenomen – het feit dat we daar echt extra geld voor moeten uittrekken, als Provincie. Het is best veel geld. We hebben vorig jaar al een ophoging gedaan; nu ligt weer een ophoging voor. Die is niet mis, procentueel gezien. Wij gaan er dan eerlijk gezegd ook vanuit dat we hier nog jaren mee vooruit kunnen, met een normale indexering. Waarbij ik gelijk een slag om de arm houd: bij ongewijzigde omstandigheden. Want je weet maar allemaal nooit wat er natuurlijk in de buitenwacht nog allemaal gaat gebeuren, op grond waarvan wij wellicht toch meer of minder zouden moeten doen. Maar that's life. Over die extra middelen was wel in de commissie een beetje onduidelijk: waar gaat dat nou zo precies over? Het is heel veel teksten en onduidelijkheden of beslispunten zich nu wel of niet juist verhielden tot wat in die teksten stond. Ik ga niet herhalen wat daar in de commissie over gezegd is. We waren ook blij

met de brief gisteren van het College: gezien deze onduidelijkheid, misschien toch bij deze nog maar even op een rij. Maar ik begrijp ook de terechte opmerking van de Gouverneur, die zegt: dan komt er óf een Gewijzigd Statenvoorstel; óf iemand laat het wijzigen door stemming in deze zaal en dan is het ook gewijzigd. Maar een briefje heeft in die zin publiekrechtelijk niet zo heel veel status. Dus aan mij de eer om een amendement voor te gaan lezen, waarin overigens exact hetzelfde staat als wat ook in de brief van het College staat. Maar ik geloof dat ik het formeel toch moet voorlezen; dan ligt het ook allemaal vast in de notulen. 'Besluiten het dictum van het Ontwerpbesluit (G) te schrappen en hiervoor in de plaats te zetten: 1) In afwijking van de bestaande begrotingssystematiek in te stemmen met het structureel bestemmen van de provinciale legesinkomsten uit bouw- en milieuleges als specifieke dekkingsbron voor de opdracht aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, waarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse opbrengst van circa € 2 miljoen, met inachtneming van mogelijke jaarlijkse fluctuaties in de daadwerkelijke legesopbrengsten. 2) Met ingang van het begrotingsjaar 2025 structureel een bedrag van € 1,4 miljoen per jaar beschikbaar te stellen ten behoeve van de jaarlijkse opdracht aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, overeenkomstig het robuustheidsscenario met toepassing van de standaardvariant en dit bedrag ten laste te brengen van het begrotingsresultaat. 3) Daarmee in totaal additioneel structureel een bedrag van € 3,4 miljoen per jaar toe te rekenen aan de opdracht van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, bestaande uit € 2 miljoen op basis van specifiek bestemde legesinkomsten en € 1,4 miljoen aan aanvullende middelen, beide ten laste van het rekeningresultaat. 4) Toestemming te verlenen voor de aanschaf van een Optical Gas Imaging Camera tot een maximumbedrag van € 145.200 (inclusief kostprijsverhogende btw) en dit bedrag ten laste te brengen van de programmareserve Energie, onderdeel Schoon Leefmilieu.' Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Depondt en ook voor de bereidheid om dit zo op te lossen. Dank u wel. Geef ik nu het woord aan... Nee sorry, er was een vraag. Mevrouw Depondt, een vraag van de heer Hermans aan u.

De heer Hermans (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Misschien kan die vraag ook straks beantwoord worden, door de Gedeputeerde. Want we hebben van de week die brief gekregen, volgens mij zelfs gisteren gedateerd, u leest dit amendement nu voor. We hebben de brief gekregen met dit Statenvoorstel, wat u nu voorleest. Ik vraag me af: wat zijn we aan het doen, eigenlijk? Ik bedoel, die brief is gisteren binnengekomen. En nu wordt het voorgelezen als zijnde een amendement. Ik kan het even niet meer volgen.

De voorzitter: Ik kan dat even voor u uitleggen. Als er een Statenvoorstel wordt ingediend, dan wordt er over dat Statenvoorstel gesproken en dat Statenvoorstel ligt ook voor aan uw Staten. In de commissie is gevraagd om tekstueel een verduidelijking te geven op het ontwerpbesluit. De Gedeputeerde heeft vervolgens een mededeling portefeuillehouder gestuurd, met daarbij ook een voorstel om dat zo te gaan wijzigen. Maar dat heeft natuurlijk geen enkele status. Dus als wij hierover spreken, dan ligt het oorspronkelijke voorstel voor. Maar op verzoek van uw Staten, uit de commissie, is er gevraagd om een verbeterde versie – alleen tekstueel. En dat kan alleen formeel als er een Gewijzigd Statenvoorstel wordt ingediend door het College. Dat is niet gebeurd. En als u als Staten wilt dat die nieuwe tekst inderdaad beter is en dat er gewijzigd moet worden, kan dat alleen met een amendement. En dat is wat mevrouw Depondt net heeft voorgelezen. Ik wil het graag formeel houden, want anders zou het een status hebben die niet past. En dan kunt u mij erop aanspreken dat dat formeel niet klopt. En dat zou ik toch niet willen.

De heer Hermans (PVV): Nee, ik begrijp het helemaal. Maar begrijpt de Gedeputeerde het dan niet?

De voorzitter: Die begrijpt het heel goed. En het is aan u of u die nieuwe tekst een verbetering vindt. En blijkbaar ... Nou nee, ik kan niet vooruitlopen op de stemming, straks. Maar ik vermoed dat dat wel gaat gebeuren. Maar dank u wel, zo is het voor eenieder duidelijk geworden.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): En ach, af en toe moet je elkaar gewoon helpen om het beste resultaat te bereiken. Toch?

De voorzitter: Nou, dat vind ik een heel mooie afsluiting. Dank u wel, mevrouw Depondt. Ik geef het woord aan mevrouw Wolters, namens de Partij van de Arbeid. En we maken gelijk van de gelegenheid gebruik om even van voorzitter te wisselen.

Voorzitterswissel

De vicevoorzitter: En het woord was al aan mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. De Rekenkamer is duidelijk geweest, de commissie Van Aartsen is duidelijk geweest en het Rijk heeft ook meerdere malen aangegeven dat er een tandje of tien bij moet om het toezicht op onze leefomgeving te versterken. Die opdracht is niet alleen aan ons uitgedeeld, maar meerdere Omgevingsdiensten in Nederland hebben die opdracht ook ontvangen. En gelukkig heeft het College deze opdracht aangehoord, wat heeft geresulteerd in dit Statenvoorstel. We steunen dan ook het voorstel van het College om toe te werken naar het voorgestelde robuustheidsscenario. Het is in het belang van de gezondheid en de veiligheid van Limburg dat we een sterke Omgevingsdienst hebben en dit voorstel zet hier een flinke stap naartoe. Maar goed, wij kijken natuurlijk ook met veel belangstelling naar dat plusscenario. Dat is net dat tandje harder waar wij ook graag aan meewerken. Maar we beseffen tegelijkertijd ook dat met de uitdagingen rondom het aantrekken van gespecialiseerd personeel, zeker in de huidige arbeidsmarkt, het misschien een stap te ver is. En de Omgevingsdienst Zuid-Limburg heeft rust en stabiliteit nodig, om naar een robuuste basis te werken voordat we gaan kijken naar dat plusscenario. Eerst lopen, voordat we gaan rennen. Maar we willen natuurlijk wel van de Gedeputeerde graag horen hoe dat toekomstscenario eventueel zal passen. We zijn blij met het scenario wat het College heeft voorgesteld. En daar laten we het bij, voor vandaag. Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel, mevrouw Wolters. Dan is het woord aan de heer Hermans, voor de fractie van de PVV.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik had nog één opmerking van tevoren, voordat ik het stuk las zoals het er nu ligt. En dat had te maken met die leges. Maar het staat in het amendement al vermeld: € 2 miljoen, met in achtneming van mogelijke jaarlijkse fluctuaties in de daadwerkelijke legesopbrengsten. Want daarover zei de Gedeputeerde in de commissie: we nemen gewoon € 2 miljoen op in 2025, 2026 en 2027. Ik ben blij met die toevoeging in het amendement. En wat dat betreft zullen we dit ook steunen.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Hermans. Dan is het woord aan de heer Loomans, voor de fractie van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, ik ben blij dat bijna vier jaar na de publicatie van het rapport Van Aartsen en na ruim twee jaar na het onderzoek van de ZRK naar het functioneren van de Omgevingsdiensten, er eindelijk een concreet en uitvoerbaar plan ligt om het VTH-systeem in Limburg en meer specifiek de ODZL naar behoren te laten functioneren. Het werd tijd. Per slot van rekening wordt er ook in Limburg gewerkt met risicovolle processen en stoffen en is het om omwonenden en medewerkers te beschermen heel verstandig daar onafhankelijk toezicht op te houden. De term VTH zegt het al: vergunningen, toezicht en handhaving horen bij elkaar. Vergunningen verlenen zonder een adequaat toezicht en als er dingen gebeuren die niet door de beugel kunnen: handhaving, is een vorm van deregulering die de gezonde leefomgeving van onze inwoners en de natuur in gevaar brengt. VTH kost geld, maar een robuust VTH-systeem betaalt zich weer terug door minder gezondheids- en milieuschade. De opdracht aan de ODZL waar wij vandaag toe besluiten zal, zeker in de huidige krappe arbeidsmarkt,

voorlopig voor voldoende uitdaging zorgen. Dat wij gelijktijdig toestemmen in de aanschaf van de Optical Gas Imaging Camera lijkt mij een goede ontwikkeling, die de ODZL helpt om hun werk efficiënter uit te voeren. Daar niet ieder bedrijf zo'n camera tot zijn beschikking zal hebben is het goed dat hiermee ook onbekende en ongewenste emissies opgespoord kunnen worden – een mooi voorbeeld van een win-win-situatie. Ik wil de Gedeputeerde verzoeken om te zijner tijd, liefst voor het einde van deze Statenperiode als PS de begroting van de ODZL voor 2027 gaat bespreken, we naast een voortgangsrapportage met betrekking tot de huidige versterking van de ODZL ook de maatregelen uit het plusscenario nog eens voorgelegd krijgen. Extra toezicht op afvalbedrijven, extra metingen van emissies en luchtkwaliteit en ook extra aandacht voor brandveiligheid lijken mij investeringen die we, op zijn minst gedeeltelijk, kunnen terugverdienen. Wellicht is het op dat moment realistisch dat de ODZL ook deze extra opdrachten uit kan gaan voeren. We horen graag van de Gedeputeerde of hij daartoe bereid is. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u, mijnheer Loomans. Dat is het woord aan mevrouw Mertens, voor de fractie van GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, goed dat we in Limburg vanaf dit voorstel structureel de kosten van de jaarlijkse opdracht aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg gaan dekken. En dat we ook gekozen hebben voor een opvolging. Complimenten aan het College en ook dank voor de inzet van de Gedeputeerden hiervoor. Want een schoon milieu begint bij goede vergunningverlening en een regelmatige en goede controle achteraf. Oftewel, optimale toezicht op de naleving en kordate handhaving wanneer het misgaat, komt alleen maar het leefmilieu ten goede. Het is ook goed dat we dus naar een robuuste Omgevingsdienst gaan. Liever hadden wij uiteraard het plusscenario gezien – dat hadden we in de commissievergadering ook al gezegd. Er komt in 2027 een evaluatie. Collega Wolters Gregório zei zojuist in zijn bijdrage dat er ook gekeken zou worden naar het plusscenario. Zo had ik hem zelf niet begrepen, die toezegging. Dus ik had eigenlijk van de Gedeputeerde willen horen, nogmaals inderdaad, dat het het geval zou zijn dat we een doorkijk krijgen naar dat plusscenario, wat daarvoor nodig is en wat eventueel de knelpunten zijn om op te lossen. Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank, mevrouw Mertens. En dan is het woord aan mevrouw Wesseling, voor D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. De afgelopen jaren heeft de Omgevingsdienst haar taken minimalistisch moeten uitvoeren. En dat heeft ook geleid tot kwetsbaarheden in ons VTH-instrumentarium. En D66 is van mening dat een goed werkend VTH-instrumentarium belangrijk is voor onze leefomgeving en de volksgezondheid. Om die reden is het ook belangrijk dat we onze Omgevingsdienst goed in staat stellen de wettelijke taken uit te voeren. Daarvoor moeten we in ieder geval toe gaan werken naar het robuustheidsscenario, zo stelde ook de Zuidelijke Rekenkamer. En tegelijkertijd stelt ook het voorstel dat het plusscenario het meest ideale scenario zou zijn omdat het meer kansen biedt op het gebied van brandveiligheid, vergunningen van afvalbedrijven en de continuïteit en de kwaliteit van luchtmeetdiensten. De reden dat we in het voorstel niet uitgaan van dit scenario, is omdat het niet past binnen de taakstelling. In het robuustheidsscenario geven we voor 2025, 2026 en 2027 respectievelijk € 14,05 miljoen, € 14,83 miljoen en € 14,75 miljoen uit. En voor het plusscenario is het respectievelijk € 14,77 miljoen, € 15,73 miljoen en € 15,54 miljoen. En D66 is van mening dat we dus samen constateren dat het plusscenario het meest toekomstbestendig is en dat we dus op deze manier ook met een relatief kleine extra investering op de lange termijn kosten kunnen voorkomen. Dat is dus zowel positief voor de gezondheid van onze inwoners als ook de bescherming van ons leefmilieu. En deelt het College de mening van D66 dat het plusscenario op de lange termijn juist kosten kan voorkomen? D66 begrijpt dat het werken naar het robuustheidsscenario op dit moment al een grote uitdaging is voor de Omgevingsdienst. Maar zou ons dat moeten weerhouden van toe werken naar het plusscenario, indien de capaciteit hiervoor toch beschikbaar zou zijn? Wat zijn volgens GS de risico's en de mogelijke consequenties van hogere ambities hebben? Uit de inbreng van de heer Wolters begrepen we inderdaad ook dat GS de toegezegde evaluatie van 2027 ook de haalbaarheid van het

plusscenario in kaart zou brengen. Dat hadden wij eerlijk gezegd ook niet zo begrepen. Maar ook wij zouden heel graag die toezegging nog een keer verduidelijkt krijgen, vanuit GS. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan is het woord aan de heer Maillé, voor de fractie van de VVD.

De heer Maillé (VVD): Dank u wel, voorzitter. Mijn collega schetste het al: het stuk dat vandaag voorligt, kent wel een enigszins lange aanloop. De commissie Van Aartsen, maar ook de Zuidelijke Rekenkamer constateerden dat onze uitvoering van de VTH-taken nog wat aanpassingen behoeft. We hanteerden hier met elkaar een minimalistische variant en we wilden met elkaar naar een robuuste variant. En dat kost nu eenmaal ook geld. En daarvoor hebben we vorig jaar al een incidentele begrotingswijziging gehad en nu gaan we dat met elkaar structureel borgen. In de uitvoering van het stuk zijn drie scenario's onderzocht: de basisvariant, de robuustheidsvariant en de plusvariant. De namen laten u al raden op welke we zijn uitgekomen met elkaar. De basisvariant is geen optie omdat we dan in feite niet aan de wettelijke verplichtingen voldoen en dat het ook niet aansluit bij onze ambities. De plusvariant is wat ons betreft nog een stapje te ver omdat de organisatie daar wellicht nog niet klaar voor is. En we wat ons betreft eerst maar eens Europa League moeten spelen voordat we naar de Champions League willen doorstromen. Daarbij was er eerst ook nog onduidelijkheid over hoe het nu exact zat met de structurele financiële dekking waarvoor gevraagd wordt. Dit blijkt nu te gaan om € 3,4 miljoen. En dat is verduidelijkt; in feite hebben we dat zelf verduidelijkt met het amendement wat we zojuist hebben aangebracht. En tot slot wil ik dan nog de motie introduceren die wij vandaag willen indienen. En die luistert naar de naam: Géén onnodig belastinggeld op de verwijtbaar te saneren vuilnisbelt. En deze motie is eigenlijk als volgt ingegeven. In het verleden vroegen wij of kon men afvalverwerkingsbedrijven vragen om een financiële zekerheid te stellen door een bepaald bedrag in een potje storten. Zodat op het moment dat zij failliet gingen, met de noorderzon waren vertrokken, dat we eerst dat potje konden gebruiken voordat we ons belastinggeld moesten aanwenden. Die plicht is op een gegeven moment landelijk losgelaten. Maar nu is, sinds de invoering van de Omgevingswet, een 'kan'-bepaling ingevoerd. En met die 'kan'-bepaling kunnen wij in feite ditzelfde regime weer herstellen. En wij willen dan ook het College oproepen om te onderzoeken of het mogelijk is om deze 'kan'-bepaling ook nu weer te gaan gebruiken en te bezien welke financiële risico's we lopen als we dat niet doen. Want om het maar even te schetsen: als we bijvoorbeeld grond laten saneren en een bepaald bedrijf legt die grond op een bepaald perceel neer en is vervolgens met de noorderzon vertrokken, dan hebben wij geen poot om op te staan en kunnen wij het uit eigen zak betalen. En dat willen wij natuurlijk niet afwenden op onze belastingbetalers. En dat kan zomaar de hele begroting van de Omgevingsdienst in één keer opslokken. Nu sta ik hier vandaag te spreken uit mijn hoofd, want de brailleprinter, die had wat kuren deze ochtend en had er geen zin in. Dus dat maakt dat ik met de voorzitter had afgesproken dat het dictum door de voorzitter zou worden voorgelezen.

De vicevoorzitter: En dat zullen we dan ook doen. En dan mag u daarna bevestigen of dat het juiste dictum is en dan is hij ingediend. Het dictum luidt: 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om te onderzoeken of het wenselijk is om aan de hand van de in de plusvariant beschreven 'kan'-bepaling een financiële zekerheidsplicht in te stellen voor afvalbedrijven en dit onderzoek de financiële risico's voor de Provincie in kaart te brengen. En Provinciale Staten uiterlijk in Q1 van 2026 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.' En gaan over tot de orde van de dag.

De heer Maillé (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dat klopt helemaal. Daarbij wil ik ook het verzoek doen om net voor de stemming even kort te schorsen, om te bezien of alle indieners ook daadwerkelijk onder de motie staan. En ik wil ook nog de vraag aan de Gedeputeerde stellen of de gevraagde termijn, Q1 2026 of dat een haalbare termijn is. Mede-indieners zouden zelf graag zien dat het nog wat eerder zou zijn, maar ik ben benieuwd in wat realistisch is. Tot zover, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Boven, voor de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u, voorzitter. In de commissie hebben wij gevraagd of deze verhoging wel genoeg was. Genoeg om milieuschades en gezondheidsrisico's voor mens en dier op te sporen en aan te pakken. De reacties van andere partijen en de Gedeputeerden waren: het is al veel meer dan het was en je moet leren lopen voordat je kan rennen en we zijn hiermee robuust volgens de landelijke normen of: in vergelijking met anderen zitten we goed. Allemaal proces- of vergelijkingsargumenten. En ook de Partij voor de Dieren vindt dit voorstel een duidelijke stap vooruit. Maar op de vraag of het genoeg is om milieuschade en gezondheidsrisico's te voorkomen, is geen antwoord gekomen. De Partij voor de Dieren ziet daarom nog steeds het liefst het plusscenario gefinancierd worden omdat wij de milieuschade en gezondheidsrisico's zo veel als mogelijk willen beperken. En er is haast, want Limburg zit al veel te lang in een minimalistisch scenario, zoals uit het rapport Aartsen in 2021 en het ZRK-rapport uit 2024 wel bleek. Bovendien lijkt mij dat de ODZL nu al kan lopen. En dan is kunnen rennen slechts een kleine stap. Die wens voor het optimale scenario is op dit moment nog niet hard te onderbouwen met gegevens. Het is onduidelijk hoeveel en welk deel van de milieuschade en gezondheidsrisico's de ODZL kan opsporen, aanpakken, ombuigen of voorkomen. De Gedeputeerde heeft toegezegd een werkbezoek aan de ODZL te organiseren en daarbij de opgedane ervaringen en bekende patronen die de ODZL ziet, toe te lichten. Waarvoor dank; de Partij voor de Dieren zal hier zeer graag naartoe gaan. Toch is een bezoek en informatie ontvangen niet hetzelfde als een beleidsrapportage, waarom ik heb gevraagd in de commissie. Een beleidsrapportage gaat over: wat ziet de ODZL in de praktijk bij ondernemingen en organisaties gebeuren. Dus geen rapportage over de efficiency van de ODZL of een evaluatie van het besluit dat we vandaag waarschijnlijk gaan nemen. Maar bijvoorbeeld: komt er wat anders boven bij onverwachte bezoeken dan bij geplande bezoeken? Hoeveel bezwaren komen op geconstateerde gebreken of boetes binnen? Hoe ernstig zijn de overtredingen? Is de ernst aan het dalen of aan het stijgen? En worden er milieu- of gezondheidsrisico's waargenomen waar niet tegen opgetreden kan worden door ontbrekende kaders? Mijn vraag aan de Gedeputeerde is of hij kan toezeggen dat een dergelijke rapportage over patronen in 2026 in de commissie besproken kan worden. En daarbij aan te geven welke conclusies GS uit deze rapportage trekt. En dan zou het heel mooi zijn als dit ruim voor de begrotingsbespreking van 2027 kan plaatsvinden. Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank, mevrouw Boven. Dan was dit het einde van de eerste termijn voor Provinciale Staten. Dan kijk ik naar Gedeputeerde Van Caldenberg. Die kan meteen gaan beantwoorden, in de eerste termijn van het College. Dan is het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dank u wel. Dank u wel ook aan uw Staten als geheel, voor de warme woorden voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en de stap die we – en dat hoor ik eigenlijk iedereen hier zeggen – vooruit zetten op dit gebied. Voor sommigen zou die stap nog iets groter mogen zijn. Voor sommigen is dit even de stap die we nu financieel moeten nemen. Maar ik zie unaniem eigenlijk in deze Staten het draagvlak voor het versterken van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, die er echt voor zorgt om onze leefomgeving schoner en veiliger te maken en daarmee de gezondheid van het leefmilieu. En volgens mij had de heer Franssen van de BBB daar heel warme woorden voor in zijn maiden speech, waarmee gefeliciteerd. Maar die leefomgeving staat natuurlijk aan alle kanten onder druk. En het is van belang dat we daar goede vergunningen voor afgeven en vervolgens intensiever op gaan toezicht houden en eventueel ook strakker handhaven, mocht dat nodig zijn. Voorzitter, dank aan uw Staten voor de steun voor dit voorstel. Ga ik naar de individuele sprekers. En dan begin ik bij de heer Wolters Gregório, van de SP. En hij gaf aan: hij zou liever de plusvariant zien. Maar ik begrijp ook uit zijn betoog dat de variant zoals die nu hier op tafel ligt, dat hij begrijpt dat dat ook voor dit moment de stap is om te zetten. En dat kan ik mij goed voorstellen. Misschien heel even naar – en daar vroegen meerdere sprekers naar – de exacte... wat we hebben toegezegd in de commissie, met betrekking tot de evaluatie. We hebben toegezegd om het voorstel wat hier op tafel ligt, te gaan evalueren. En dan ook te kijken: wat gaat er dan goed en wat gaat er dan niet goed? En waar moet dan ook een tandje bij? Of waar zou een tandje af kunnen? En hoe de wereld er in 2027 uitziet, dat kunnen we nu nog niet voorspellen. Maar het is wel zo dat we hebben toegezegd om

dat goed te gaan evalueren en daarbij zullen we alles meenemen wat daarvoor nodig is om een deugdelijke evaluatie op te leveren. En als daaruit blijkt dat we er een tandje bij moeten doen, dan nemen we dat erin mee. Maar als daaruit blijkt dat we misschien nu een aantal zaken zijn gaan doen die te veel zijn, dan zullen we dat daar ook in meenemen. Maar dat zullen we dan in 2027 aan u voorleggen. Dan mevrouw Depondt.

De vicevoorzitter: Een interruptie van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja dank u, voorzitter. Zoals ik de Gedeputeerde hoor, dan lijkt me dat eerder een evaluatie ten aanzien van het robuustheidsscenario. Maar waarnaar ik en mevrouw Wesseling naar vroegen en eigenlijk ook de suggestie die de heer Wolters Gregório wekte, is dat u ook gaat kijken naar dat plusscenario en wat daar dan nodig is om naar dat plusscenario te komen, dus dat u in 2027 aan de hand van die evaluatie zegt: wanneer kunnen wij dat doen en wat is daarvoor nodig?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik denk dat mevrouw Mertens mijn woorden zojuist goed heeft gehoord. In die zin was dat een herhaling van datgene wat ik heb toegezegd in de commissie, en dat is namelijk een evaluatie van het plan wat hier nu voorligt. En dan zullen we bezien of het nodig is op dat moment om daar nog een stap extra op te moeten zetten, of misschien wel een stap minder. Wat daar natuurlijk wel bij helpt, is dat we nu wel in beeld hebben wat er op het gebied van dat plusscenario inzichtelijk is gemaakt. Daarmee kunnen we ook daar natuurlijk naar kijken. Dus in die zin moet die evaluatie dat gaan opleveren.

De vicevoorzitter: Een vervolgvraag van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Er zijn twee lezingen van de toezegging die u gedaan heeft. Ik zou ze toch graag ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: De lezing die ik exact gedaan heb, die kan ik wel even voor u erbij pakken, want dan ...

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Want de manier waarop ik hem dus begrijp, is zoals u hem nu uitlegt. Maar wat ik van de heer Wolters Gregório begrijp, is dat u dus ook nog gaat doen wat wij graag willen, namelijk de plusvariant. Dat is wat ik ook meerdere mensen heb horen zeggen. Op dit moment snappen wij het robuustheidsscenario, maar die plusvariant is optimaal. En wat gaat het College ons voor inzicht bieden om naar die plusvariant toe te werken, en niet van wat komen we nu nog tekort om het robuustheidsscenario te bereiken? Daarbij gaan we ervan uit dat we dat sowieso gaan bereiken.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: De lezing zoals u die, wederom van mij, net gehoord heeft, is de lezing zoals we hem hebben toegezegd in de commissie. Ik zal hem even letterlijk citeren. Wat we hebben toegezegd, en zo staat hij ook op de lijsten, is: 'In Q3 2027 een evaluatie opleveren van de materiële en financiële consequenties van het Statenvoorstel structurele dekking jaarlijkse opdracht ODZL.' Dat is de toezegging zoals die is gedaan en zoals die ook op de lijsten terecht is gekomen.

De vicevoorzitter: Nog een vervolgvraag van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Maar kunt u dan ook nog de toezegging daarbovenop doen dat u ook wilt doorkijken naar die plusvariant, en wat we er dan voor nodig hebben om nog daartoe te komen? Of durft u zich daar nog niet aan te wagen?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nee, op dit moment is het voorstel wat wij voorleggen het voorstel zoals dat hier ook ligt. En op dit moment is dat ook een afweging: aan de ene kant dus echt die stap maken naar dat robuustheidsscenario waar uw Staten ook om vraagt, en aan de andere kant ook zorgvuldig kijken, dat hoort er ook gewoon bij in dit huis, naar de kosten die daarmee gemoeid zijn. En dat vraagt al best wel een extra stap. Op dit moment legt het College u ook die robuustheidsvariant voor. Als ik nu zou gaan toezeggen in uw richting dat we ook die plusvariant dan in de evaluatie echt helemaal gaan doorrekenen, dan zouden we eigenlijk verder gaan dan het voorstel wat er nu op dit moment aan u voorligt, en dat zou ik eigenlijk nog even niet willen doen.

De vicevoorzitter: Dan de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat we over het algemeen hetzelfde bedoelen, maar dat we er een andere interpretatie van hebben. De evaluatie die ik beoog, is de evaluatie van wat we vandaag gaan besluiten. Dat heb ik de Gedeputeerde net ook horen zeggen. En hij zegt ook: we gaan dan kijken of er nog een tandje bij moet of niet, of dat er zelfs juist een tandje van af kan als we te veel aan het doen zijn. Maar die tandjes erbij staan natuurlijk al in het plusscenario. Dus ik verwacht eigenlijk dat de evaluatie is: Wat doen we op dat moment en is dat voldoende of niet. En als het niet voldoende is, helpen dan onderdelen uit die plusvariant om het te verbeteren. Dat is de evaluatie. En als dat nodig mocht zijn, kan ik me voorstellen dat er dan een Statenvoorstel komt met een bijbehorende extra financieringsvraag om die verbetering te maken. Dus even een check of dat het juiste spoor is. Dus eerst een evaluatie: doen we het goed of moet er een tandje bij? En als er een tandje bij zou moeten, komt er dan een apart Statenvoorstel om dat ook echt te gaan doen en om aan PS aparte middelen daarvoor te vragen?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wat ik u heb toegezegd, is dat we die evaluatie gaan doen. En wat daar natuurlijk bij helpt, is dat we nu inzicht hebben in wat de aanvullende maatregelen zouden kunnen zijn. Dat helpt. Alleen, op dit moment hebben wij ook de afweging gemaakt om die aanvullende maatregelen niet aan u voor te leggen, ook in de wetenschap dat dat financiële consequenties heeft. Als ik u nu al ga toezeggen dat we dan daarna ook komen met een Statenvoorstel waarin de financiële consequenties al worden doorgerekend, dan zou ik eigenlijk vandaag tegen u zeggen dat we niet geloven in het voorstel wat hier nu ligt en dat we alvast voorsorteren op wat er gaat komen, en zover gaat het College niet.

De vicevoorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Dus dan begrijp ik dat de Gedeputeerde na de evaluatie gaat kijken of er een noodzaak is om een extra Statenvoorstel te doen of niet?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Het idee is dat we natuurlijk eerst evalueren, en dat we dan vervolgens op basis van die evaluatie kijken wat er nodig is. Het zou heel mooi zijn als ik nu al wist wat uit de evaluatie zou komen.

De vicevoorzitter: Nog een interruptie van mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Volgens mij is het pleidooi van het College op dit moment: het robuustheidsscenario is ambitieus genoeg, dat is al een heel grote stap. Wij zeggen eigenlijk: dat is

inderdaad een heel goede stap in de goede richting, maar volgens mij mogen we daar nog wat ambitieuzer in zijn. En tegelijkertijd zit je er gewoon mee van het is eerst even kijken of we überhaupt dat robuustheidsscenario halen en of we daar eventueel, blijkend uit de evaluatie, een tandje bij moeten zetten. Maar volgens mij zouden we daarbij ook kunnen kijken van stel dat robuustheidsscenario is over twee jaar, dat ligt prima in handbereik, zouden we dan niet al die extra stap kunnen zetten om toch nog voor dat ambitieuzere VTH-instrumentarium te gaan? En onze vraag is volgens mij: kan het College dan niet in kaart brengen bij de evaluatie of het haalbaar zou zijn om toch al te gaan streven naar het plusscenario? Dat stelt ons dan ook in de gelegenheid om, bijvoorbeeld bij de begroting van 2027, die extra middelen te verschaffen. Dus kan het College dat vanuit dat perspectief toezeggen?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Het hele korte antwoord zou zijn nee, maar op zichzelf begrijp ik de wens van mevrouw Wesseling dat je nog een stap extra zou willen zetten ten opzichte van waar we nu staan. Maar het College heeft gemeend dat wij nu een enorme stap zetten en juist in de goede richting, met daarbij de financiële consequenties. U stelde in uw bijdrage de vraag van wat is nou het risico van te veel ambitie? Nou, het risico van te veel ambitie is dat je het op een gegeven moment ook niet meer waar kan maken. En ik ben er heel erg van dat we hier een ambitie aan de dag leggen en uw Staten een voorstel doen voorleggen wat ook die ambitie kan waarmaken. En in die zin is het goed om ook die ambities op enig moment te evalueren. En ik kan nog niet vooruitlopen, en dat is eigenlijk wat mevrouw Wesseling een beetje van mij vraagt, op een nog plaats te vinden evaluatie van een voorstel wat hier vandaag voorligt. Dat wil ik eigenlijk nog niet gaan doen.

De vicevoorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Als ik even een illustratie mag geven: de Gedeputeerde gaat volgende week de Venloop lopen, de tien kilometer.

Gedeputeerde Van Caldenberg: O jee.

Mevrouw Wesseling (D66): En wat nou als ik tegen de Gedeputeerde zou zeggen van joh, ik denk dat we nog mooiere resultaten krijgen als we gewoon gaan voor die halve marathon? Dan zegt de Gedeputeerde waarschijnlijk: die halve marathon voelt wel wat hoog gegrepen op dit moment. Die tien kilometer is al een behoorlijke uitdaging. Maar dan zeg ik: elke kilometer boven op die tien kilometer die extra gaat lukken, is een hele stap vooruit. Gaat het de Gedeputeerde er dan alleen om om aan het einde die medaille binnen te halen of wil de Gedeputeerde dan streven naar een maximaal te behalen resultaat, wat misschien twaalf of dertien kilometer gaat zijn?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, mevrouw Wesseling daagt mij uit om vijf kilometer extra te gaan lopen dan dat ik ga lopen, want ik ga echt maar vijf kilometer lopen. Dus bij dezen. Maar ik heb in de commissie, en dat was volgens mij in de richting van mevrouw Mertens, een beeldspraak gebruikt. Toen zei ik dat het misschien een heel kleine stap is voor mevrouw Mertens, maar een enorme stap, en als u dat in het Engels vertaalt, weet u waar dat naartoe gaat, voor de ODZL. En datzelfde antwoord zou ik nu ook willen geven. Het is niet zo dat we nu een heel kleine stap zetten. We komen van heel ver en we maken een enorme stap vooruit met dit Statenvoorstel. En ik denk dat we hier, als we dit goed gaan keuren, echt op het niveau komen waarbij we ... De heer Maillé had het volgens mij over in de Europa League spelen. Nou, ik hoop heel eerlijk gezegd dat we met dit voorstel ook gewoon in de Champions League van de omgevingsdienst in ons land terechtkomen.

De vicevoorzitter: Dan nog één keer naar mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Nee, ik probeer ook niet te zeggen dat die vijf kilometer behalen niet al heel knap is, maar ik probeer eigenlijk de Gedeputeerde uit te dagen. Probeer daar nog een stuk ambitieuzer in te zijn. En probeer in ieder geval inzichtelijk te maken of het bij die evaluatie, die over twee jaar plaatsvindt, dan wel mogelijk zou zijn om die stap vooruit te kunnen zetten. Om in de beeldspraak te blijven: of het voor het volgende jaar wel mogelijk zou zijn om die tien kilometer te gaan rennen.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, ik denk dat we met elkaar het gesprek gaan herhalen, in die zin dat wij een evaluatie gaan doen van het voorstel wat we u hier nu doen. En uiteindelijk is het dan ook aan uw Staten om dan ook te kijken of er nog een ambitie extra nodig is, en dan gaat u daarover. Maar ik wil daar nu in deze fase niet op vooruitlopen, ook gewoon omdat we de balans moeten vinden tussen datgene wat echt nodig is om naar robuustheid te gaan, en tegelijkertijd ook het budget wat uw Staten voor van alles en nog wat beschikbaar heeft. Dus in deze fase nog even niet.

De vicevoorzitter: Dan nog een interruptie van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. De omgevingsdienst heeft eigenlijk een specialistische taak, namelijk milieuadvies uitbrengen. Nu is er wat ongerustheid bij indieners van een bedrijfsplan bij gemeenten, want die weten eigenlijk niet of ze nu bij de gemeente terecht moeten om een omgevingsvergunning te krijgen of straks bij de Provincie. En men snapt ook niet de handelingen en hoe het een het ander aanvult of ondermijnt. Kunt u wat duidelijkheid scheppen? Als ik als ondernemer een bedrijfsplan indien en ik wil een bedrijf beginnen, wat is dan de route en hoe verhoudt zich dat tot de Omgevingsdienst Zuid-Limburg? Waarin en wanneer wordt die daarin betrokken?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: De heer Franssen stelt een goede vraag. En het klopt dat er voor bedrijven, met ik noem het maar even een lage risicocategorie, een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd bij de gemeente. Op het moment dat je in de hogere risicocategorie komt, dan worden de bedrijven die daarmee te maken hebben provinciale bedrijven, en dat betekent dat je een vergunning moet aanvragen bij de Provincie. En wij en de gemeenten hebben allebei ons bevoegd gezag gemandateerd aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg. En in die zin melden die bedrijven zich en dan is dat gewoon één loket. Alleen, het bevoegd gezag kan een andere zijn, en dat kan in dit geval de gemeente zijn, de gemeente Voerendaal, waar u zelf vandaan komt, bijvoorbeeld, of de provincie Limburg, afhankelijk van het risicoprofiel van een bedrijf. Hoe groter het risico, hoe eerder u bij de Provincie komt. De ODZL, de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, is één van de zes omgevingsdiensten die ook voor de heel zware Sevesobedrijven, de heel hoge risicocategorieën, vergunningen kan verstrekken in het hele land. Daar zijn er maar zes van, en de Omgevingsdienst Zuid-Limburg doet dat daar.

De vicevoorzitter: Een vervolgvraag van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Een helder antwoord. Maar is er dan bij de gemeenten bij een bedrijfsplan-aanvraag van een ondernemer die, waarvan u zegt dat het categorie twee is, want we weten dat er een aantal categorieën zijn, directe kennis aanwezig om dat bedrijf door te verwijzen naar de Provincie? Want wij horen dat er wel eens gesteggel is of een bedrijf nu bij de Provincie terecht moet of bij de gemeente. Kunt u daar wat duidelijkheid over geven? En vervolgens, als de gemeente voorstander is van een bedrijf en vergunning wil verlenen omdat de gemeente van mening is dat dat bedrijf bij de verordening

hoort of bij de omgevingsvergunning van de gemeente, en de omgevingsdienst verwoordt in het advies een negatief advies, wie is dan beslissend in deze fase, de omgevingsdienst of de gemeente?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter. Geen van beide. De wetgeving is doorslaggevend, en de wetgeving bepaalt uiteindelijk of je onder het bevoegd gezag van de Provincie of van de gemeente valt.

De vicevoorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik wil toch even duidelijkheid van u. Natuurlijk geldt de wet, maar er is geen duidelijkheid in het scenario wat ik u schets. Wie is uiteindelijk de bevoegd verlener als de gemeente van mening is dat de vergunning verleend kan worden en de regionale uitvoeringsdienst is van mening dat die niet verleend kan worden? Dat is mijn concrete vraag, voorzitter, en daar wil ik niet het antwoord op verkrijgen: het is de wetgever. Beide zijn onderdanig aan de wet, en ik wil van u graag duidelijkheid, ook naar onze inwoners in Limburg toe, over wie dan in feite de beslissing kan nemen.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, het is altijd zo dat het bevoegd gezag bevoegd gezag is. En dat kan zijn dat dat de gemeente is, dat kan zijn dat het de Provincie is, maar de ODZL is in die zin de uitvoeringsorganisatie, de omgevingsdienst, en zij geven een advies en uiteindelijk beslist het bevoegd gezag.

De vicevoorzitter: De laatste keer, mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): En als laatste, voorzitter, laten we dan proberen nog meer duidelijkheid te verkrijgen. Het bevoegd gezag bij deze aanvraag zal dan de gemeente zijn als het om een kleine vergunning gaat, en de Provincie als het om een vergunning gaat die boven een bepaalde categorie behoort. Dan is er denk ik duidelijkheid naar de inwoners toe. Zitten we dat op één lijn?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat was volgens mij het antwoord op uw eerste vraag, mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nee, maar oké.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank. De Gedeputeerde vervolgt de beantwoording.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, ik had mijn beantwoording in de richting van de heer Wolters Gregório Van de SP gedaan. Ik dank hem ook voor de verheldering, per interruptie, van de positie van de SP-fractie. Ik had de heer Franssen van de BBB gecompimenteerd met zijn maidenspeech, die ik ondertussen heb gezien. En ook de heer Franssen gaf aan dat het robuustheidsscenario, zoals dat nu voorligt, de stap is waar we nu eigenlijk maximaal mee aan de slag kunnen gaan, en daarvoor nu ook dank voor die steun. Dank in de richting van mevrouw Depondt van het CDA om het voorstel, dat het College heeft gemaakt, in een amendement te gieten, zodat we de zuivere besluitvorming vandaag kunnen doen, en ook dank voor de steun. Mevrouw Wolters van de Partij van de Arbeid had het over eerst lopen en dan rennen en vroeg naar de toezegging van de evaluatie. Dat heb ik zojuist in de interrupties met mevrouw Wesseling, mevrouw Mertens en de heer Wolters Gregório ook nog eens toegelicht, en die informatie vanuit

het plusscenario helpt uiteraard wel bij de evaluatie. Diezelfde dank gaat ook uit in de richting van de heer Hermans van de PVV. Dank daarvoor. Dat was een heel korte bijdrage, maar wel heel helder en duidelijk. Datzelfde geldt voor de heer Loomans van Horizon: dank voor de steun. Datzelfde geldt ook in de richting van mevrouw Mertens, maar ook voor de mooie woorden in de richting van het College. Het voelt goed om dat in deze zaal te horen. Dan de VVD, de heer Maillé met zijn bijdrage. Hij sprak terecht van een lange aanloop voor dit voorstel. En in die zin is het ook wel goed om te constateren dat als we beleid hebben en dat beleid wordt geëvalueerd, dat uw Staten dan ook bereid is, als daar conclusies uit worden getrokken, om daar de lessen uit te trekken en ook in die zin breed en unaniem steun te geven aan het voorstel om te kunnen verbeteren. En de heer Maillé heeft daarnaast een motie ingediend. Die motie heeft, vind ik zelf, best een mooie titel: 'Geen onnodig belastinggeld op de verwijtbaar te saneren vuilnisbelt'. Die motie als zodanig zou wat het College betreft eigenlijk wat te vroeg komen, want de heer Maillé gaf in zijn bijdrage aan dat het ooit een keer uit de wet is geschrapt, en dat klopt. En nu komt er in de wet een moetbepaling, dus dat betekent voor een aantal bedrijven dat zij moeten gaan voldoen. Dat wordt nu op dit moment voorbereid, en er loopt ook een pilot om dat uit te werken. Daarmee gaan we ook ervaring opdoen met de financiële zekerheidsstelling, waarbij ik heel goed begrijp, en ook bij best wel veel partijen in uw Staten proef, dat u daar belang aan hecht. Op het moment dat we ervaring hebben opgedaan met de moetbepaling, en dat is echt de wettelijke verplichting, dan zouden we ook kunnen kijken wat dat dan betekent voor de kanbepaling, en dat is dan geen wettelijke verplichting. En de wens van de heer Maillé is om te kijken of we dat nu kunnen doen. Dus ik zou eigenlijk aan de heer Maillé willen vragen om de motie aan te houden tot en met het moment dat de evaluatie heeft plaatsgevonden, en we verwachten dat dat in Q1 2026 is. En daarna hebben we uiteraard ook nog wat tijd nodig om echt te kijken of we met die kanbepaling aan de slag kunnen. Maar laat ik daar ook bij zeggen dat de denkrichting waar de heer Maillé mee aan de slag gaat heel constructief is en dat we die ook begrijpen als College.

De vicevoorzitter: De heer Maillé.

De heer Maillé (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp het antwoord wat de Gedeputeerde hier geeft, maar tegelijkertijd constateer ik ook dat we vragen om het te onderzoeken en niet zozeer om het door te voeren. Dus ik zie niet in waarom we dat niet zouden kunnen doen op dit moment. Ik denk ook dat we u daar ruimschoots de tijd voor bieden tot Q1 2026, en ik denk ook dat we ervaringen hebben uit het verleden, en ik denk dat men hier landelijk ook mee bezig is. Dus ik zou niet weten waarom we dat nu niet zouden doen, want op het moment dat het risico zich voordoet, dan zijn wij ook de eerste die zullen zeggen: we hadden u nog gewaarschuwd.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, dat laatste is volgens mij niet per se nodig, want we begrijpen allebei waar we naartoe willen. Alleen, wat ik eigenlijk zeg, is: moeten wij als Provincie separaat nu een onderzoek gaan doen om iets te gaan onderzoeken, waarbij er al een onderzoek loopt waar we als Provincie in participeren? Ik zou u eigenlijk liever de resultaten terugkoppelen over de evaluatie die we nu samen met een aantal partijen ook via het IPO aan het doen zijn, dan dat wij als Provincie Limburg nu zelf separaat een onderzoek gaan instellen dat ook weer capaciteit en geld gaat kosten, en mogelijk ook deels dezelfde inzichten gaat opleveren. Bovendien kunnen we dan ook de ervaringen van de moetbepaling, die in eerste instantie ook geschrapt was, met de lessen, met het doen van die financiële zekerheidsstellingen, al meenemen. Dus daarmee zou ook het voorstel richting kanbepaling, ik noem het maar even zo, wat robuuster en beter onderbouwd kunnen zijn.

De vicevoorzitter: De heer Maillé.

De heer Maillé (VVD): Begrijp ik de Gedeputeerde dan goed dat hij voorstelt om in feite de motie aan te houden tot het moment dat IPO met zijn bevindingen komt?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dat is helemaal correct van de heer Maillé.

De vicevoorzitter: Dan mag de Gedeputeerde vervolgen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dat was de bijdrage van ...

De vicevoorzitter: Daar komt de heer Franssen met een interruptie.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk als vervolg op de interruptie van zonet: er is toch nog wat onduidelijkheid. Als ik u het voorbeeld schets van het dossier Beaumix, wie is er dan nu verantwoordelijk? Is dat de gemeente of deze organisatie waar we het nu over hebben?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, daar kan ik u wel antwoord op geven. Als het gaat over de grondwaterbeschermingsgebieden, dan is de Provincie het bevoegd gezag. Als het gaat over, ik noem het maar zo, het overige deel van de weg, dan is de gemeente het bevoegd gezag. Rijkswaterstaat is uiteindelijk degene die de vergunning aanvraagt en de ODZL beoordeelt die, maar wel vanuit de verschillende hoedanigheden van de verschillende bevoegde gezagen.

De vicevoorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dat is heel prettig om te horen, dan is er wat meer duidelijkheid. Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, tot slot zou ik ook in de richting van mevrouw Boven dank willen zeggen, want ook zij erkent dat dit voorstel, wat hier ligt, een stap vooruit is. En ik begrijp ook haar wens om nog een aantal extra stappen te zetten. Die wens begrijp ik vanuit de ideologie van de Partij voor de Dieren. Dat kan ik goed volgen, maar het voorstel dat we hier op tafel hebben gelegd, is echt al een hele stap vooruit. We hebben u toegezegd om met een evaluatie te komen. We hebben u toegezegd om ook het werkbezoek te gaan organiseren. En volgens mij vroeg u nog of we dan ook naar die patronen kunnen gaan kijken. Ik kom er even in tweede termijn op terug of we de termijn kunnen halen, want op zichzelf is het natuurlijk ook goed dat we gewoon de resultaten van wat er gebeurt bij de ODZL, en van onze eigen vergunningverlening, aan uw Staten rapporteren, en daar zou u dat uit moeten kunnen afhalen. Maar ik moet heel even kijken of we dat ook binnen de tijd kunnen doen die u daarvoor gaf. Voorzitter, dank u.

De vicevoorzitter: Dank, Gedeputeerde, voor de beantwoording eerste termijn. Dat is het einde van de eerste termijn van Gedeputeerde Staten. Dan gaan we kijken welke collega's uit de Provinciale Staten behoefte hebben aan een tweede termijn? De heer Wolters Gregório? Dan is het woord aan de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank, voorzitter. Ik zag de teller net van een kwartier zelfs terug naar drie minuten gaan, dus daar ben ik heel blij mee. Ik wilde vanmorgen nog een paar dingen kwijt, want van het CDA hoorde ik net dat de ophoging van onze uitgaven aan de omgevingsdiensten aan de forse kant is. Dan constateer ik daarmee ook dat we in het verleden blijkbaar juist fors te weinig deden of uitgaven. Het bedrag verdubbelt dan wel, maar we gaan nu dus ook eindelijk de goede kant op. Ik wil nog aangeven dat ik het fijn vind dat alle volksvertegenwoordigers in deze zaal de noodzaak ook inzien om fors te verbeteren. Richting de evaluatie zullen we zelf ook goed in de gaten houden of wij een voorstel voor opschaling van onze

inspanningen bij het College zullen aanvragen, en ik ga ervan uit dat de Gedeputeerde in die geest ook goed kijkt naar onze VTH-werkzaamheden. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank, de heer Wolters Gregório. Dan de heer Franssen? Nee. Mevrouw Depondt? Nee. Mevrouw Wolters? Mijnheer Hermans? Mijnheer Lomans? Mevrouw Mertens? Mevrouw Wesseling? Dan is het woord aan mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. D66 begrijpt de aarzeling van de Gedeputeerde niet zo goed om niet over twee jaar te gaan verkennen of we niet wel ambitieuzer kunnen zijn middels het plusscenario. Het is toch altijd de bedoeling om te evalueren of het niet beter zou kunnen, en daar hoort dan toch ook het plusscenario bij? Dus nogmaals de vraag: waarom kan de Gedeputeerde niet toezeggen dit mee te nemen in de evaluatie, aangezien we ook merken dat er hier vanuit de Staten wel door een heel aantal fracties om wordt gevraagd? Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank, mevrouw Wesseling. Dan kijk ik verder? De heer Maillé? Dan is het woord aan de heer Maillé.

De heer Maillé (VVD): Dank u wel, voorzitter. Nog heel kort. Als ik de Gedeputeerde beluister in de eerste termijn, dan zegt hij in feite eigenlijk wat u vraagt: mijnheer Maillé, dat zijn we in feite al aan het doen en daarin participeren wij bij het IPO, alleen het moment waarop u het vraagt is wellicht te vroeg. In die zin wil ik de motie ook aanhouden, mits we daar ook een actieve toezegging op kunnen krijgen dat de strekking van het dictum wordt overgenomen, en dat we in feite die terugkoppeling gaan krijgen dat we erover gaan spreken met elkaar als die resultaten van IPO duidelijk zijn, en dat we daar ook een specifiek kwartaal aan koppelen. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mijnheer Maillé? Mijnheer Maillé, er is een vraag voor u van de heer Franssen. Mijnheer Franssen.

De heer Franssen (BBB): Voorzitter, mijnheer Maillé, in uw voorstel voor de motie heeft u het over afvalbedrijven, maar zijn dat de afvalbedrijven in de breedste zin? Dus bedoelt u daarmee ook de recyclebedrijven en de gelieerde kringloopwinkels? Hoe ziet u dit? Hoe bedoelt u dit?

De vicevoorzitter: De heer Maillé.

De heer Maillé (VVD): Het gaat om de bedrijven die specifiek onder de vergunningverlening vallen die hiervoor nodig is. Dus afhankelijk van of bedrijven onder een dergelijke vergunningplicht vallen, zullen die er wel of niet onder vallen. Het is niet dat ik dat hier bepaal.

De vicevoorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (BBB): Dus concluderend is in principe de term die het bedrijf heeft minder relevant? De vergunning is dan relevanter dan de naam die het heeft?

De vicevoorzitter: De heer Maillé.

De heer Maillé (VVD): Dat concludeert u terecht.

De heer Franssen (BBB): Oké, dank u.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dank, mijnheer Maillé. Mevrouw Boven, behoefte aan een tweede termijn? Ja, dan is het woord aan mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Ik wilde nog even terugkomen op die patronen. Wat ik wil zeggen, is: wij praten heel vaak over processen en over geld en over hoeveel dat kost, en we vergeten heel vaak waarvoor we het doen en dat die werkelijkheid buiten is te zien, en dat je dat als basis moet hebben voor wat we hier nu verder mee willen. Dus ik wilde dat nog eens een keer benadrukken, omdat ik vind dat er zo ontzettend vaak vooral over processen en over meningen wordt gesproken in plaats van over wat er nu echt in de werkelijkheid gebeurt. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank, mevrouw Boven. Dan beëindigen we daarmee de tweede termijn van Provinciale Staten en gaan we naar het College voor de tweede termijn. En dan is het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat dat kort kan in de tweede termijn, want mevrouw Wesseling heeft nog een vraag gesteld, de heer Maillé is nog even teruggekomen op zijn motie en mevrouw Boven had nog iets te goed vanuit de eerste termijn. En laat ik beginnen in de richting van mevrouw Wesseling van D66. We hebben daar nog eens even goed naar gekeken en wij denken dat we in ieder geval de voorstellen kunnen betrekken in de evaluatie zoals ze er liggen, en u daar een antwoord op kunnen geven. **Dat is iets anders dan dat we dan ook automatisch met een voorstel komen om dat dan ook in te voeren, want dat kunnen we u dan wel toezeggen, dus dat gaan we dan ook doen in Q3 2027.**

De vicevoorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter, en dank aan de Gedeputeerde voor die toezegging, daar zijn we zeker blij mee.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Kijk aan. **In de richting van de heer Maillé kan ik toezeggen dat we Provinciale Staten de resultaten terugkoppelen van de landelijke IPO-pilot, zodra daarover meer duidelijkheid is.** Op dit moment is de verwachting dat dat in Q1 2026 is, maar daar zou ik wel graag een slag om de arm bij houden. Dus ik zou nog niet echt de harde datum eraan willen koppelen, maar dat is de verwachting van de tijd dat het dan klaar is. Maar wij gaan u toezeggen dat wij terugkoppelen over die pilot in uw richting en dan kunt u dan, zodra dat bekend is, kijken wat u met de motie doet die hier ligt. En tot slot, in de richting van mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren, als het gaat over de patronen en kunnen we daarover rapporteren: wij zijn aan het werken aan een ambtelijk en een bestuurlijk dashboard om ook de voortgang en de resultaten in beeld te krijgen. Dan gaat het niet zozeer over processen, maar dan gaat het ook echt over inhoud. **En in die zin kunnen wij het jaarverslag van VTH, over wat daar uitkomt, bij wijze van spreken aan u toe gaan zenden, zodat u ook kennis kunt nemen van de daadwerkelijke resultaten in de leefomgeving.** Dat kunnen we wat mij betreft ook aan u toezenden zodra dat weer beschikbaar is. Ja? Voorzitter, dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank aan de Gedeputeerde voor de beantwoording in de tweede termijn. Dan kijk ik even naar de heer Maillé om na te gaan of de motie inderdaad aangehouden gaat worden op de toezegging van de Gedeputeerde?

De heer Maillé (VVD): Ja, wij besluiten bij dezen de motie aan te houden.

De vicevoorzitter: Dank. Dan is de tweede gewijzigde motie 3172 aangehouden. Dan ga ik de vergadering voor een kort moment, ongeveer twee minuten, schorsen voor mensen die eventueel even een pitstop kunnen maken en dan gaan we daarna verder met de stemming over dit voorstel. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Dames en heren, mag ik u allemaal verzoeken om uw eigen plaats weer in te gaan nemen. Ook belangrijk om inderdaad werkelijk achter het eigen stemkastje te zitten, want we gaan zo stemmen. Ik moet zeggen, ik ben wel blij voor Max Verstappen dat team Red Bull veel sneller is met die pitstops dan wij. We wachten nog even op een paar collega's, zodat we compleet zijn om te gaan stemmen. Goed, ik zie dat er mensen zijn die ontbreken, die worden er door hun fractiecollega's bijgehaald, dus we kunnen zo ... Oké, dan heropen ik de vergadering en gaan we over tot stemming. We gaan eerst stemmen over het gewijzigd amendement 195. Dat is het gewijzigd amendement 195, behorend bij het Statenvoorstel. Moet er nog even iemand gaan zitten? Yes. Dan wordt de stemming nu geopend. Dan zijn er 45 stemmen uitgebracht. De stemming is gesloten en het amendement is aangenomen met algemene stemmen. Dan brengen we nu, dank u wel mijnheer de Gedeputeerde, het geamendeerde Statenvoorstel G-25-002, 'Structurele dekking jaarlijkse opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder, brief GS van 28-1-2028' in stemming. De stemming is geopend. De stemming is gesloten en ook dit voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

11 Moties vreemd aan de orde van de dag

De vicevoorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt en dat zijn de moties vreemd aan de orde van de dag. De eerste is de gewijzigde motie vreemd 3169. Die motie is ingediend door mevrouw Berghorst en zij mag die komen toelichten. Het woord is aan mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik wacht heel even totdat iedereen attentie heeft. Ja, top. Voorzitter, een onderdeel van ons werk als Statenleden is het College stimuleren om kansen te grijpen voor Limburg, kansen die het klimaat verbeteren en kansen die onze economie, en daarmee de werkgelegenheid, versterken. En collega's, er doet zich een gouden kans voor de regio voor. Begin maart kondigde de Europese Commissie namelijk haar actieplan voor de toekomst van de autosector aan, waarin zij aankondigde dat er in Europa drie grootschalige internationale testomgevingen voor geautomatiseerd rijden moeten komen. Geautomatiseerd rijden of, zoals wij dat in dit huis meestal noemen, autonoom rijden, is de toekomst. Het biedt kansen voor de verlaging van de uitstoot, het verbeteren van de luchtkwaliteit, het verbeteren van de doorstroming en de verkeersveiligheid, en het biedt ook kansen voor het verbeteren van de bereikbaarheid van Limburg met het ov, in het bijzonder in het buitengebied. Maar, voorzitter, nieuwe techniek moet getest kunnen worden. En de unieke ligging van Limburg binnen de Euregio, maar ook het feit dat Limburg zich sinds deze week een van de slimste regio's van de wereld mag noemen, gefeliciteerd allemaal, maakt ons wellicht ook wel een heel interessante regio om deze ontwikkeling te testen. En dat, voorzitter, biedt dan weer kansen voor de versterking van onze innovatieve economie, het Limburgse mkb en het creëren van werkgelegenheid voor denkers en doeners in onze regio. En daarom, voorzitter, dient de PvdA vandaag een motie in, en ik zal het dictum voorlezen. 'En verzoeken het college:

- Om met bestaande samenwerkingspartners op het gebied van autonoom rijden en maatschappelijke partners zoals het onderwijs en het bedrijfsleven in de Euregio te inventariseren welke kansen er zijn voor de realisatie van een grootschalige internationale testomgeving voor geautomatiseerd rijden in de Euregio;
- Provinciale Staten te informeren over de voortgang. En gaan over tot de orde van de dag.'

Met dank aan mede-indieners SP, D66, CDA, JA21, LOKAAL-LIMBURG en FvD.

De vicevoorzitter: Dank, mevrouw Berghorst. Dan is het woord eerst aan GS voor een reactie, en is het woord aan de Gedeputeerde Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. Een voorstel voor een grote internationale testomgeving op het gebied van autonoom rijden, dan wel geautomatiseerd rijden, zo u wil. Een heel mooi en duidelijk voorstel wat er voorgelegd wordt, en ik denk ook wel grotendeels in lijn met de mededeling

portefeuillehouder die we op 8 oktober reeds naar uw Staten hebben gestuurd, waarin inderdaad al in het verleden gestelde vragen van de SP over zelfrijdend vervoer beantwoord werden door het College, en waarin ook al een vooraankondiging zat van een samenwerkingsverband op internationaal gebied, waarmee we aan de slag zijn. En de oproep die wordt gedaan, past in lijn met datgene waar het College op dit moment mee bezig is, en dat is namelijk in een consortium aan de slag zijn, samen met partners uit Nederland, Limburg en Brabant en de Belgische vrienden aan de andere kant van de grens. Dat voorstel is in ontwikkeling en de vraag is waar die nu ingediend gaat worden namens het consortium: gaat dat richting Interreg of gaat dat richting Horizon-projecten? Maar we zijn nadrukkelijk bezig met het opperken van initiatieven om te komen tot goede voorstellen voor geautomatiseerd of autonoom rijden, en een testomgeving daaromtrent. Horizon heeft wel een groter begrip gekregen in Europa dan slechts hier in de Staten, zeg ik er al bij. De stappen die daar nog genomen moeten worden, zouden enorm geholpen zijn met een politiek statement uit deze zaal dat ze de gewenste weg zijn. En dat is naar onze partners een duidelijke onderstreping dat je belang hecht aan die ontwikkeling, en ook een uitstraling naar niet alleen de Belgische kant van de grens, maar misschien ook nog naar die andere kansrijke regio aan de grens, namelijk de Duitse zijde, waar ook veel kennis over dit onderwerp aanwezig is. En misschien is er dus ook de kans om het consortium nog verder te vergroten. Wat betreft het College, wij laten dit oordeel Staten, maar wij zouden de steun van de Staten enorm waarderen als het gaat om het consortium waarmee we nu aan de slag zijn. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank, Gedeputeerde. Zijn er Statenleden met reacties? Ja, de heer Sol en daarna ook de heer Bloi. Dat mag. We vragen ook mevrouw Berghorst om er ook alvast bij te komen. En dan is het woord aan de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. We hebben vandaag een aantal moties, die ik een beetje categoriseer in de range van vreemd tot best wel heel vreemd, maar goed. Degenen die vorig jaar hebben opgelet, hebben kunnen constateren dat ik al bij de bespreking van het economisch beleidskader een aantal opmerkingen heb gemaakt over autonoom rijden, dus wat dat betreft geen enkel verschil van inzicht of opvatting. Ik vraag me wel af, gegeven het gevecht om de ruimte dat we hier hebben, gegeven het feit dat het automotive cluster in Nederland zich toch vooral in de regio Eindhoven-Helmond bevindt, de Gedeputeerde noemde net ook al Brabant, en ook gegeven opvattingen over die mobiliteit, heb ik twee vragen aan mevrouw Berghorst. Het eerste is toch iets meer duiding over de haalbaarheid van deze motie, althans, van de uitwerking van deze motie. Je kunt zeggen van niet geschoten is altijd mis, maar de vraag is of we een onbeperkte hoeveelheid pijlen hebben. Het tweede is, en dan ga ik een afkorting gebruiken, een visie over mobiliteit, STOMP, die staat voor stappen, trappen, openbaar vervoer, gedeelde mobiliteit en privé-autobezit. En ik zou heel graag op de een of andere manier in dit initiatief en in deze motie tot uitdrukking gebracht willen zien dat uiteindelijk gedeelde mobiliteit ook boven privé-autobezit zou moeten staan en of we dat op de een of andere manier, juist ook als het over autonoom rijden gaat, zouden kunnen implementeren. Dus ik wil daar graag een reactie op.

De vicevoorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Allereerst even uw vraag over de haalbaarheid van deze motie. De motie vraagt om het doen van een inventarisatie. Ik denk dat dat wel haalbaar is. Uw vraag ging natuurlijk een laagje dieper: hoe haalbaar en realistisch is het binnenhalen van zo'n grootschalige testomgeving? Nou ja, goed, ik ben slechts politicus, dus bij zeer gedetailleerde kennis over hoe haalbaar dat is, moet ik varen op mijn politieke gevoel en mijn gevoel voor ligging en hoe het werkt in de politiek. En ja, de automotive sector is met name geclusterd in Helmond en Helmond grenst aan Noord-Limburg. De RWTH in Aken is een ander parlement met enorm veel kennis. Limburg ligt daar precies tussenin. En het mooie van Limburg ten opzichte van Brabant is dat wij voor 80% grenzen aan het buitenland en deze testomgeving vraagt nou expliciet om een internationale testomgeving. In deze regio kun je testen in Duitsland, in Nederland, in België, in heuvels en op vlak land, en ik denk dat dat Limburg een heel aantrekkelijke regio maakt.

Gecombineerd met de investeringen die we als provinciale overheid al jaren doen in de ontwikkeling van een innovatieve kenniseconomie op het gebied van campussen, denk ik dat dat allemaal elementen zijn die Limburg, of in ieder geval de Euregio, een heel aantrekkelijke partner maken voor dit initiatief, zeker ook omdat de logistieke sector, als het gaat om vrachtverkeer bijvoorbeeld, ook een heel belangrijke economische sector is. Wat betreft uw tweede vraag, deelmobiliteit, er was ooit een Gedeputeerde in dit huis die mij miss ov noemde, omdat bij mobiliteit eigenlijk het openbaar vervoer voor mij het allerbelangrijkste is. En als je het hebt over openbaar vervoer en het openbaar vervoer van de toekomst, dan gaan we denk ik toewerken naar veel meer en andere concepten van ov, dus veel meer deelmobiliteit. Ik denk echt dat dat de toekomst gaat zijn. De ontwikkeling op het gebied van autonoom rijden biedt daar ook een kans op, en daarmee denk ik dat het ook heel goed in uw visie zou kunnen passen van de ontwikkeling van mobiliteit in de toekomst.

De vicevoorzitter: Dan wordt het een heel korte reactie, want er is eigenlijk maar ruimte voor één vraag en niet voor een debat.

De heer Sol (GroenLinks): Inderdaad, een korte reactie. Blij met de beantwoording. Het is hooguit jammer dat dit niet zo goed past in een eventuele herbestemming van Maastricht Aachen Airport vanwege de internationale dimensies, maar wie weet. Bedankt.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Sol. Zijn er andere vragen? De heer Bloi had nog vragen, inderdaad, en daarna de heer Huizing.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik heb twee vragen, eentje aan mevrouw Berghorst en eentje aan de Gedeputeerde. Scheppen wij niet een verwachting met het doen van de inventarisatie? Is het niet een tweetrapsraket waarvan we nu eigenlijk alleen de eerste trap hebben? Die vraag is aan u. En de vraag aan de Gedeputeerde is: op zich is het een mooie motie en zeker het grensoverschrijdende spreekt de VVD erg aan. Alleen wat meestal het probleem is bij grensoverschrijdende zaken, is dat de nationale wetgeving meestal niet op orde is. Dus ik zou de Gedeputeerde willen oproepen om met zijn collega's in andere provincies, en zeker met de minister of de staatssecretaris, wie er dan over wil gaan, te gaan lobbyen om ook onze nationale wetgeving aan te passen aan de ambities van de 21ste eeuw.

De vicevoorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Mijnheer Bloi, ik snap uw vraag over die verwachtingen en ik denk dat het eerlijke antwoord is dat we altijd verwachtingen scheppen met al het werk wat wij hier doen in dit huis. Op het moment dat uw partij moties indient over een kleine kerncentrale schept u ook verwachtingen, en dat weerhoudt u niet om die moties in te dienen. Sterker nog, u dient ze in veelvoud in. Dus het scheppen van verwachtingen is inherent aan ons werk. En als de lijn is van we mogen bij het doen van een inventarisatie geen verwachtingen wekken voor de toekomst, dan moet u uw moties over kernenergie ook gaan intrekken. En ik zie aan uw gezicht dat u dat niet van plan bent. De VVD kennende zou u dat ook geen goede politieke partij maken als u dat niet zou durven. Ik denk dat we als politiek juist in het leven geroepen zijn om dit soort stenen in de vijver te gooien en daarom vraag ik slechts om een inventarisatie en niet om inventariseer en realiseer et cetera. Uiteindelijk moet het voorstel, als je iets doet, een goed voorstel zijn voor Limburg. En het is dan aan ons alle 47 om dat op dat moment te beoordelen, maar als je niet gaat inventariseren, weten we één ding zeker: dan komt het zeker weten niet hier, maar ergens anders.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde, ook een vraag aan u van de heer Bloi. Misschien kan de heer Bloi die even herhalen?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Er ontstaat hier een fascinerende debatvorm.

De heer Bloi (VVD): Mijn vraag aan de Gedeputeerde was, of de algemene strekking is: meestal is een grensoverschrijdende ambitie heel mooi, maar die strandt meestal op nationale wetgeving, en nu gaan wij hier niet over nationale wetgeving. Maar het is eigenlijk dan ook een oproep aan Gedeputeerde Staten van ga dan met je collega's ook in Brabant op z'n minst kijken dat in Den Haag die wetgeving ook wordt aangepast richting de 21ste eeuw, zodat het dadelijk niet gaat stuklopen op onze wetgeving.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Goed nieuws voor de heer Bloi. In de eerste plaats: de partners van het consortium waar we nu mee werken, daar zit Noord-Brabant onder andere al bij en ook de Vlaamse overheid, dus er wordt natuurlijk samenwerking gezocht, ook in de andere overheden. In het afgelopen halfjaar hebben we zelfs op provinciaal niveau bij alle provincies al de gesprekken gehad over hoe moet je die inrichting van de openbare weg bijvoorbeeld toekomstproef maken en geschikt voor autonome voertuigen. Dus die gesprekken lopen. En ook dat onderzoek dat we daar doen, samen met de andere provincies, is reeds ook al aangeboden aan de staatssecretaris en de minister. Dus wat dat betreft, die lobby loopt volop. En de zoektocht hoe je de wegen en andere vervoersverbindingen in ons land klaarmaakt voor die 21ste eeuw en de eeuw daarna, daar zijn we druk mee bezig, dus wat dat betreft loopt dat.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mijnheer Huizing, u had een vraag, en daarna mevrouw Boven.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ik mag één vraag stellen, heb ik begrepen?

De vicevoorzitter: Dat is juist.

De heer Huizing (BBB): Ik heb meerdere vragen, maar ik zal proberen om het in één vraag te doen.

De vicevoorzitter: Bent u creatief?

De heer Huizing (BBB): Even eigenlijk een soort van stemverklaring. Wij vinden het een sympathieke motie en we zullen dan ook zeer waarschijnlijk voorstemmen, of er moeten hierna nog heel rare dingen gebeuren. Maar toch even een paar punten. We zijn ook blij dat u de nadruk legt op de mobiliteit op het platteland. Dat is voor ons als BBB heel belangrijk, dus wat dat betreft ook sympathiek. Maar dan, inderdaad, iets dat al even ter sprake is gekomen, niet om echt heel pietluttig te gaan doen, is het door elkaar gebruiken van de begrippen autonoom en geautomatiseerd. Dat zeg ik niet om flauw te doen, maar zo'n motie is ook een opdracht aan de Gedeputeerde en aan de ambtenaren, en het probleem wat wij er een beetje mee hebben, is dat als je dat een beetje in het midden laat, het daarmee een onduidelijke opdracht is om uit te voeren. Dus daar hikken wij wel enigszins tegenaan. Dus wat we eigenlijk hier nadrukkelijk gesteld willen hebben, wat mij betreft, is dat we het echt over autonoom rijden hebben, ook al, dat is dus een vraag aan u om dat te bevestigen, wordt er af en toe een andere term gebruikt.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, de term die ik aanhoud in de motie, dat komt omdat de Europese Commissie zelf die testomgeving een grootschalige internationale testomgeving voor geautomatiseerd rijden noemt. Maar in Nederland noemen wij geautomatiseerd rijden autonoom rijden. Hier in dit huis, als we het hebben over geautomatiseerd rijden, dan bedoelen we niet dat je je auto op cruise control kunt zetten. We hebben al heel lang een automatische versnellingsbak in de auto. Daar hebben we geen testomgevingen voor nodig met elkaar. Waar we een testomgeving voor nodig hebben, is voor het autonoom rijden, en dat is wat we hier bedoelen en dat is ook zoals ik merk dat het College het opvat. Dus het is goed dat u het benoemt, maar ik denk dat we in ieder geval met uw vraag, deze toelichting en de toelichting van GS, dat verschil van inzicht in de opdracht niet meer zullen hebben.

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank. Dan hebben we dat hierbij bevestigd. Dank u.

De vicevoorzitter: En dan staat die interpretatie ook op die manier in de notulen. Mevrouw Boven, u had ook nog een vraag.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Ik zat te twijfelen of ik nou eigenlijk een stemverklaring aan het afgeven zou zijn of dat het een vraag was, dus daarom zat ik een beetje te twijfelen. Als wij ergens voor kiezen dan kost het ook altijd tijd en geld en aandacht, en de Partij voor de Dieren wil juist het autoverkeer beperken. Dit gaat het alleen maar bevorderen. Is dat ook wat u wilt, het bevorderen van het autoverkeer?

De vicevoorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nou, ik denk dat juist de ontwikkeling van autonoom rijden het autoverkeer niet gaat bevorderen, maar juist gaat verminderen, omdat je veel meer naar deelmobiliteit toe kan, veel meer dan nu. We kunnen veel meer ov-ontwikkelingen aanjagen op het moment dat we autonoom verkeer hebben. Dus ik deel die mening niet met u. Kijk, autorijden, dat is een feit. En je kunt dat blijven doen zoals we het nu doen of je kunt kiezen voor innovatie, verduurzaming en ontwikkeling, waardoor je in ieder geval het klimaat kunt verbeteren. Dat is de keuze van de Partij van de Arbeid, in dit geval.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dan de heer Wolters Gregório.

Wolters Gregório (SP): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Alle grappen daargelaten, ik heb een vraag aan de Gedeputeerde, want het voordeel, vooral voor onze inwoners, met deze motie is dat we naar verwachting geen halfbakken systeem zoals het Europese treinnet gaan krijgen. Plus, laat al die softwaresystemen maar als eerste op ons weggennet worden ingesteld, is onze overtuiging. De vraag aan de Gedeputeerde is: bent u het daarmee eens?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het heel goed is om de systemen te leren om ook om te gaan met onze wegen, en daarin liggen natuurlijk ook de kennisontwikkelingskansen en ook de kansen die wij graag zouden willen grijpen.

De vicevoorzitter: Dank, dan waren er verder geen vragen. Dan gaan we zo over naar de stemming. Zijn er stemverklaringen bij de motie? De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Wij zullen voor de motie stemmen, maar dat is wel met enige reserve, omdat die discussie over privé-autobezit en gedeelde mobiliteit toch bepaald geen vanzelfsprekendheid is. Er rijden tien miljoen auto's rond in Nederland. Als we straks tien miljoen autonome auto's overhouden, dan schieten we ook nog niet zo heel veel op. Dank u.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Sol. Dan een stemverklaring van de heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, dank u wel. We hoorden uit de woorden van de Gedeputeerde dat we het eigenlijk al in het beleid doen, dus dat de motie eigenlijk overbodig is. Maar we zijn als VVD een positief ingestelde partij, dus we zien het als ondersteuning van het beleid, en zeker ook wetende dat geautomatiseerd rijden of autonoom rijden uiteindelijk helemaal elektrisch gaat, en dan zullen we toch de kerncentrales van mevrouw Berghorst nodig moeten hebben.

De vicevoorzitter: Dank, de heer Bloi. Verder stemverklaringen? Die zijn er niet. Dan gaan we over tot stemming over de gewijzigde motie vreemd 3169, en dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten en de motie is aangenomen met 38 stemmen voor en 7 tegen. Dan gaan we naar de volgende motie vreemd. Dat is de gewijzigde motie vreemd 3170, en die wordt toegelicht door de heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Inderdaad, een motie van onze hand en die gaat over het al niet doorgaan met de RES Noord- en Midden-Limburg en de deelname van de Provincie daarin. In september 2023 heb ik hier al een keer gestaan toen de centrumregeling voor de RES Noord- en Midden-Limburg aan de orde was, en toen waren wij er kritisch over met een paar andere partijen, maar daar was destijds geen meerderheid voor. We zijn blij dat dat besef wat wij destijds hadden, is doorgedrongen naar de Tweede Kamer en aanleiding is geweest voor een motie van de heer Erkens die oproept tot de opheffing van de RES, uiterlijk in 2030. Die motie is gesteund door BBB, JA21, VVD, CDA en SP. En in die motie wordt onder andere aangehaald dat een extra laag niet nodig is. De Provincie kan dat heel goed zelf en dat is ook onze mening. Dus dat is eigenlijk deze motie. En ik zal zo meteen even voorlezen wat wij ermee beogen, en dan is er uiteraard een appreciatie van de Gedeputeerde. Maar voordat we daaraan toekomen, is er vanochtend een andere appreciatie binnengekomen. Die is afkomstig van het bestuur van de RES Noord- en Midden-Limburg en die zijn uiteraard niet heel positief over deze motie. Dat is een beetje bijzonder. Ik werd hier om 9.20 uur op geattendeerd voor deze Statenvergadering. Op dat moment was ik eigenlijk voornemens om die hele motie niet in te dienen. En het is een reactie op een conceptmotie die ik had, dus het is ook niet een juiste reactie. Dus wij vinden het eigenlijk wel redelijk kwalijk dat dit zo is gebeurd. Ik vind dat toch een vorm van inmenging in de besluitvorming hier. Ik vind eigenlijk ook dat mensen daarover op een onjuiste wijze geïnformeerd worden en ik denk dat dat een goede besluitvorming in de weg staat. Dus, ja, wij vinden daar wel iets van dat dat is gebeurd en vragen graag ook aan de Gedeputeerde of hij dat wil meenemen in zijn appreciatie? Dus ik zal even het dictum van de motie hier voorlezen. 'Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: 1. met inachtneming van de bepaalde opzegtermijn van twee jaar, de samenwerking met de RES Noord- en Midden-Limburg per 1 januari 2028 te beëindigen; 2. Tevens met ingang van 1 januari 2028 de jaarlijkse financiële bijdrage aan de RES Noord- en Midden-Limburg te beëindigen. En gaan over tot de orde van de dag.'

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Huizing. Wij gaan wel eerst naar een reactie van GS.

De heer Sol (GroenLinks): Ik heb een punt van orde.

De vicevoorzitter: Maakt u uw ordepunt.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, want de heer Huizing refereert aan informatie die wij niet hebben, en dus ook niet kunnen meewegen bij het beoordelen van deze motie.

De vicevoorzitter: Nou.

De heer Huizing (BBB): Bij de ingekomen stukken, vanochtend rond 9.15 uur, zit de ingekomen brief van het bestuur van de RES Noord- en Midden-Limburg. Daar ben ik ook op geattendeerd hoor, dus dat heb ik ook toen pas ontdekt.

De heer Sol (GroenLinks): Vindt u dat we die moeten meewegen? Via de voorzitter.

De vicevoorzitter: Ja, we laten zo dadelijk eerst de Gedeputeerde reageren. En mocht u dan zo meteen behoefte hebben aan een leespauze om daar even naar te kijken, dan schorsen we daar even voor. Ja? Dan gaan we eerst naar de reactie van de Gedeputeerde, Gedeputeerde Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dank u wel. Laat ik eerst even een reactie geven op die brief die er gekomen is naar aanleiding van een uitvraag van een aantal van uw fracties bij de RES Noord- en Midden-Limburg over de conceptmotie van de heer Huizing. De RES Noord- en Midden-Limburg heeft zelfstandig besloten om u als Staten te informeren met een brief, en ik begrijp ook dat die bij de ingekomen stukken zit. Maar dat is wat er is gebeurd. Er zijn een aantal fracties, volgens mij mevrouw Koopman van de VVD en volgens mij ook de fractie van LOKAAL-LIMBURG bijvoorbeeld, die vragen hebben gesteld en de RES Noord- en Midden-Limburg heeft op basis daarvan gemeend een reactie te moeten geven. Dat is wat het is. Naar aanleiding van de motie gaat het over de appreciatie. Het College ontraadt deze motie en de twee belangrijkste redenen voor het ontraden van de motie zitten enerzijds in het feit dat de RES Noord- en Midden-Limburg gewoon goed presteert, de resultaten, waarvoor we ze ooit in het leven hebben geroepen, ook gewoon levert, en we eigenlijk niet op basis van een motie in de Tweede Kamer moeten gaan twijfelen aan het beleid van uw Staten. En dat is eigenlijk de tweede reden. Uw Staten heeft heel bewust tot twee keer toe in deze periode besloten om in te stemmen met de RES Noord- en Midden-Limburg als centrumregeling en om daar ook een decent budget aan toe te kennen, en wij hebben geen enkele reden om nu van die koers af te wijken die uw Staten deze periode nog heeft besloten. Voorzitter, dus het College ontraadt deze motie.

De vicevoorzitter: Dank aan de Gedeputeerde. Zijn er vragen van andere Statenleden aan de Gedeputeerde of aan de indiener van de motie? De heer Megens, uw vraag is voor de Gedeputeerde.

De heer Megens (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de Gedeputeerde het hier hebben over resultaten van de RES Noord- en Midden-Limburg. Bent u voornemens om die resultaten ook met ons specifiek allemaal te gaan delen?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, dat doet de RES zelf, dus die delen die resultaten sowieso met u. En wij delen met u vervolgens ook weer de resultaten die wij over het beleid van energie in de breedte hebben. Dus die resultaten komen u tegemoet. Men zit nu op, volgens mij, 80% van de doelstelling die men beoogt te halen in 2030, en de verwachting is dat, en volgens mij staat dat in het dictum van de motie, dat ze die ook wel gaan halen. Maar dat is vervolgens geen reden om te zeggen dat we er maar mee gaan stoppen, want ze zijn juist heel goed bezig.

De vicevoorzitter: Dank aan de Gedeputeerde. De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Huizing.

De vicevoorzitter: Dan gaan we even wisselen aan het spreekstuk.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, sorry. Maar goed, volgens mij heeft het College eigenlijk ook al aangegeven ... Want het is ook een beetje gek voor mij als oppositiepartij om wellicht coalitiegenoten te herinneren aan het coalitieakkoord. Maar mijn hamvraag is: denkt de BBB, denkt de heer Huizing dat de energietransitie in 2030 klaar is?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dat denk ik niet.

De heer Sol (GroenLinks): Maar waarom stelt u dan toch voor om iets af te schaffen wat goed bezig is?

De heer Huizing (BBB): Wij constateren dat de RES-doelstelling ongeveer 1,2 terawattuur is voor 2030, als ik het goed heb, dat de teller ongeveer bij 0,9 staat, dat, met wat er in de pijplijn zit, dat heel makkelijk gehaald gaat worden en dat daarmee eigenlijk de RES hun doelstelling hebben gehaald. Vervolgens moet je je inderdaad afvragen hoe je dan verder wilt gaan met de energietransitie. En wat ons betreft is met een RES werken daarvoor niet de juiste modus, maar zou je dat bijvoorbeeld heel goed kunnen laten doen met de Provincie, de gemeenten en andere organen. Dus onze motie is ook niet gericht op de RES-doelstellingen, maar op de RES als organisatie.

De heer Sol (GroenLinks): Mag ik daar nog een verduidelijkende vraag op stellen?

De vicevoorzitter: Een heel korte reactie, want het is natuurlijk eigenlijk één vraag.

De heer Sol (GroenLinks): De RES Noord- en Midden-Limburg geeft zelf ook aan dat het woord bestuurslaag hier niet terecht is. Ze geven ook aan dat zij aanzienlijk meer doelstellingen hebben dan alleen maar opwekken, dus hoe moet ik dat duiden?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ik vind het prima als ze zichzelf doelstellingen stellen, maar die zijn niet door een College gesteld. Die hebben ze eigenlijk zelf bedacht. En dat vind ik te waarderen, maar uiteindelijk zijn wij ervoor om daar doelstellingen voor te formuleren en te bepalen wie die gaan uitvoeren.

De vicevoorzitter: U kunt daar straks rustig in de schorsing nog even over van gedachten wisselen, maar we gaan dat debat niet hier houden. Mevrouw Depondt, een vraag voor de heer Huizing?

Mevrouw Depondt-Olivers: Ja, vanuit het in Nederland gekoesterde principe van subsidiariteit: Rijk, Provincie, gemeenten. Gemeenten zijn ook vertegenwoordigers. Zij zijn ook een publiek orgaan. Daar zit ook een College, overigens. Een belangrijke reden om die RES'en destijds in te stellen, door het Rijk overigens, is om de energietransitie op alle drie de bestuurslagen tot effectieve verantwoordelijkheid te maken en gemeenten samen in een regio de doelen, maar ook de aanpak van de realisatie van die doelen, te laten bepalen vanuit hun volksvertegenwoordigers, dicht bij burgers. Dat hebben ze gedaan. Ze gaan dat uitvoeren. Mijn vraag aan u is: juist door de verantwoordelijkheid voor de energietransitie niet alleen maar bij de Provincie en het Rijk te leggen, maar juist op het laagste niveau van overheid, is het uitgangspunt dat die daarmee ook het beste gerealiseerd wordt. U zegt feitelijk daar geloof ik niet in. Dat doen we zelf wel. Begrijp ik dat goed?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dat is wel iets te simpel samengevat wat ik probeerde te vertellen. We doen het zelf wel. Als je het dan over 'we' hebt, dat zal dan de Provincie moeten zijn, denk ik, in uw woorden. Dan denk ik dat de Provincie dat niet in zijn eentje moet gaan doen. U noemt andere partijen, Rijk en gemeente, die daar zeker nog bij betrokken zullen moeten zijn, maar ik denk wel dat het daartoe beperkt zal moeten blijven en dat er niet nog een extra orgaan bij hoeft.

Mevrouw Depondt-Olivers: Mag ik een vervolgvraag stellen?

De vicevoorzitter: Er is eigenlijk maar ruimte voor één vraag, want anders krijgen we steeds een onderling debat bij moties vreemd aan de orde. Dat is niet wat u met elkaar heeft afgesproken dat we dat zo doen.

De heer Huizing (BBB): Ik zou het prima vinden, maar dat is de voorzitter, dus ...

Mevrouw Depondt-Olivers: Een heel praktische vraag: als al die gemeenten samen nou vinden dat ze dat via een gemeenschappelijke regeling het beste kunnen realiseren, waarom vindt u dan dat wij daar iets anders van zouden moeten vinden?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Omdat wij deelnemers zijn en daar ook financieel aan bijdragen. Ik vind dat je daar wel een vraag over mag stellen of we dat willen continueren. Als vervolgens andere partijen, deze regio of een groep van gemeenten, samen iets willen doen, daar kunnen wij denk ik niet tegen zijn.

De vicevoorzitter: De heer Megens dan met een vraag voor de heer Huizing? Nee.

De heer Megens (PVV): Nee, voorzitter, ik heb eigenlijk een punt van orde. Ik heb net één aanvullende vraag gesteld. Daar had ik ook aanvullende vragen op kunnen stellen, maar de afspraak is één vraag stellen, dus ik zou het op prijs stellen als ook gewoon aan die regel vastgehouden wordt.

De vicevoorzitter: Dat is een terechte opmerking van u, mijnheer Megens, en ik zal daar wat strakker op toezien. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik hoor de BBB telkens zeggen dat zij vinden dat een extra orgaan niet nodig is. En Kamerlid Erkens benoemde in het debat onder andere dat het voor hem in ieder geval alternatief was dat de Provincie de regie naar zich toetrekt. Dat zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de Provincie de regie ook pakt bij de realisatie en dat we met projectbesluiten, de vroegere PIP, ook daadwerkelijk wind- en zonne-energie gaan realiseren. Is dat wat de BBB vandaag bedoelt met zijn voorstel of wilt u dit instrument gewoon intrekken zonder alternatief, waarvan we, volgens mij, bij het NPLG vrij goed hebben gezien hoe onverstandig dat is?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Als we zeggen dat de Provincie een regierol naar zich toe zal trekken, betekent dat niet per se dat dat ook alleen maar het gebruik van het instrument PIP of projectplan, zoals het tegenwoordig heet, met zich meebrengt. Het zou ooit kunnen, maar we zien heel goed, ook nu al in de praktijk, dat gemeenten en initiatiefnemers een project ontwikkelen en dat eigenlijk zelfs ook de RES daar geen rol in speelt. Dus een beetje afhankelijk van het soort project zal de echte uitvoering of bij de Provincie of bij de gemeente liggen, in onze optiek.

De vicevoorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. De RES is een onderwerp wat vaak wordt besproken in de commissies en ook in deze Staten, en u legt ons hier nu op één A4'tje een heel radicale beslissing voor. Vindt u niet dat u dat via een andere weg had moeten doen, bijvoorbeeld via een agendering bij de commissie, zodat de onderbouwing van dit voorstel beter zou zijn?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ik ben graag bereid, als u meer details weet, om dat toe te lichten. Ja, door middel van een motie is het inderdaad vrij beperkt tot een A4'tje of iets meer. Maar goed, wij vinden dat het in de motievorm voldoende onderbouwd is. En, nogmaals, ik ben bereid om dat wel toe te lichten als dat nodig is.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De heer Wolters Gregório, nog een vraag.

Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag aan de heer Huizing is: is overleg tussen de Provincie en vijftien gemeenten, elk afzonderlijk, volgens u efficiënter dan de huidige overlegstructuur, en dat we dan ook ons eigen geld investeren in plaats van een rijksbijdrage via een SPUK die we nu ter beschikking hebben?

De vicevoorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dat er in de praktijk zonder een RES regionaal overleg nodig is, dat sluiten we ook niet uit. Daar zal ook de Provincie misschien wel een regierol in kunnen spelen, of moeten spelen, zo kijken wij er tegenaan, maar wat mij betreft hoeven het niet per se de vijftien huidige gemeenten te zijn die in die RES zitten. Afhankelijk van het project kunnen dat vijf gemeenten zijn. Onze optiek is dat er dan meer een ad-hocsamenwerking is op basis van het project dat voorligt.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Huizing. Als er geen andere vragen voor de heer Huizing of de Gedeputeerde zijn, dan gaan wij verder.

De heer Huizing (BBB): Ik had nog een vraag voor de Gedeputeerde, mag dat?

De vicevoorzitter: Dan mag u die even in een schorsing stellen. Dan gaan we daar even voor schorsen, want ik wil wel graag een beetje op de orde van het debat letten. Daar ben ik zojuist op geweest, dus dat ga ik dan ook wel even doen.

De heer Huizing (BBB): Maar ik stond klaar voor de mensen die vragen aan mij hadden en toen ging het zoals het nu ging.

De vicevoorzitter: Maar u heeft de motie ingesteld? De vraag is eigenlijk uw motie? U legt uw vraag neer in een motie? Dan laten we die vraag toe en dan gaan we echt stemmen.

De heer Huizing (BBB): De Gedeputeerde noemde in mijn vraag over de ingezonden brief van de RES Noord- en Midden-Limburg dat dat was gebeurd naar aanleiding van een uitvraag van politieke partijen, als ik het goed begrepen heb. Ik zou graag willen weten, ik bedoel, ik zie ook niet alle stukken die voorbijkomen, dat zou misschien wel moeten, of ik die uitvraag ergens had kunnen zien? Waar kan ik die terugvinden? En dan constateer ik wel dat de brief, maar goed, dat is dan eigenlijk de verantwoordelijkheid van de RES, heel algemeen is gericht en niet aan iemand die een uitvraag heeft gesteld. Dus de vraag is: waar kan ik die uitvraag terugvinden? Want ik wil wel graag weten wat de aanleiding is voor de brief van de RES Noord- en Midden-Limburg.

De vicevoorzitter: Een kort antwoord van de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, voorzitter, ik kan eigenlijk voor allebei niet echt een antwoord geven. De overwegingen van politieke partijen hier in de zaal om een uitvraag te doen bij de RES Noord- en Midden-Limburg over wat zij vinden van de motie van de heer Huizing, zitten ook niet in de mailboxen van de Provincie. Die zitten in de mailboxen van de politieke partijen in de richting van de RES Noord- en Midden-Limburg. Men heeft ons ervan op de hoogte gesteld dat die uitvraag is gedaan, maar vanuit de RES Noord- en Midden-Limburg, en vervolgens heeft de RES Noord- en Midden-Limburg zelf gemeend om een brief te sturen naar uw Staten met een signaal. En laat ik dan ook maar helder zijn: ik begrijp dat signaal wel, want daar werken heel veel mensen, en die mensen zijn al door de motie Erkens best wel ongerust geworden over wat dat voor hen betekent. En ik snap best wel dat als er hier in deze zaal een motie op tafel ligt, dat mensen dan zeggen dit gaat over mijn werk en over mijn brood, en dat ze vervolgens niet met een pennenstreek hier in deze zaal dat willen zien verdwijnen. Ik snap dat heel goed, en volgens mij mag dat ook in het politieke debat, maar de Provincie heeft daar verder geen rol in.

De vicevoorzitter: Dan gaan wij nu echt naar de stemming over de motie. Als er stemverklaringen zijn, dan nodig ik u daar nu toe uit. Mevrouw Wolters. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Wij hebben de behoefte om even te schorsen, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dat kan ook. Hoelang denkt u het nodig te hebben? Vijf minuten?

De heer Huizing (BBB): Vijf minuten.

De vicevoorzitter: Dan schors ik de vergadering voor vijf minuten.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Dames en heren, mag ik iedereen verzoeken om weer zijn of haar plaats in te nemen en voor de mensen die nog niet in de zaal zijn, om weer naar de zaal te komen. De schorsing heeft inmiddels wel een minuutje of zeven langer geduurd dan gevraagd, dus het is de bedoeling om verder te gaan. Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik begrijp dat de heer Hanegraaff even ...

De heer Hanegraaff (CDA): Voorzitter, het is duidelijk dat de hoofdrolspelers nog niet aanwezig zijn. Het is ook een beetje onduidelijk voor ons hoelang dat gaat duren, dus ofwel een iets langere schorsing of we gaan over tot de lunch, dat is mij om het even. Wat zeg jij, een langere schorsing?

De vicevoorzitter: Ik ga als antwoord op de vraag van de heer Hanegraaff gewoon dan nu iets voor u besluiten, want we hebben straks wel ook gewoon een quorum nodig bij stemming. Dus ik stel voor dat we gaan lunchen en dat we daarna verder gaan. Mijnheer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik zou graag in stemming willen brengen, als wij een quorum hebben, of we doorgaan met de vergadering of niet.

De vicevoorzitter: Dan gaan we even kijken of we dat hebben. Oké, dan gaan we het ordevoorstel in stemming brengen. Dan vraag ik u wel om even op uw plek te gaan zitten, anders wordt het lastig tellen. Dames en heren, op deze manier kunnen we ook niet over een ordevoorstel stemmen. Gaat u even op uw plek zitten, dan wordt het ook te doen om te stemmen over het voorstel. We kunnen stemmen over het ordevoorstel.

De heer Goossen (BBB): Voorzitter, ik wil voorstellen om eerst te gaan lunchen, zodat dadelijk iedereen ook weer terug is.

De vicevoorzitter: Er is net een ordevoorstel gedaan met de vraag: gaan we lunchen of gaan we nu verder met de vergadering? Ik ga eerst over dat ordevoorstel stemmen. Kortom, dus de heer Driessen, u ...

De heer Goossen (BBB): Voorzitter, u wilt eerst het ordevoorstel en dan lunchen?

De vicevoorzitter: Het ordevoorstel van de heer Driessen ging over het doorgaan met de vergadering, dus dat is wat wij in stemming brengen. Dat gaan we doen door middel van de hand op te steken. Welke leden willen ... Digitaal? We stemmen digitaal. Aan de orde is het ordevoorstel van de heer Driessen. De vraag is: bent u voor of tegen het nu zonder tussentijdse lunch voortzetten van de vergadering? De stemming op uw stemkastje is geopend. Opnieuw. De stemming is gesloten. Goed, er staat nu een stemming klaar voor het voortzetten van de vergadering, vraagteken voor of tegen. Dat is ook waar u over stemt, dus of we op dit moment de vergadering voortzetten. Daarvoor is de stemming geopend. De stemming is gesloten. Het

voorstel van de heer Driessen om de vergadering voor te zetten en dus niet nu te gaan lunchen, is aangenomen. En als er geen andere voorstellen komen, dan gaan we stemmen over de motie. We gaan wel even wachten tot er mensen op hun plek zitten om gedoe rondom de stemming te voorkomen. Dan kijk ik even naar de heer Huizing, want er was een schorsing aangevraagd, hij was de indiener van de motie, of hij naar aanleiding van de schorsing iets wil melden aan de Staten? Dan is het woord aan de heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, ik wil iets melden aan de Staten via u. Ja, wij vinden het toch een heel merkwaardige gang van zaken hoe het gegaan is. Het is blijkbaar een conceptmotie, en ik kan aan de reactie van de rest zien dat het een reactie op een concept was, wat nog niet de finale motie is. Ik vind hem heel merkwaardig. Dat is één. Het tweede is: we vinden ook dat hiermee toch wel de besluitvorming is beïnvloed, dus wij gaan ons beraden op hoe verder en willen de motie aanhouden.

De vicevoorzitter: Het is een motie vreemd. U kunt uw motie vreemd niet aanhouden maar wel intrekken en opnieuw indienen, dus u kunt die op elk moment opnieuw indienen.

De heer Huizing (BBB): Ja, dan trekken we in, maar dan gaan we ook iets langs deze lijnen opnieuw indienen. Ik kan het nu al aankondigen.

De vicevoorzitter: Dan wordt de gewijzigde motie vreemd 3170 ingetrokken en hebben we alvast een aankondiging dat we zoiets terugzien. Dan is aan de orde de behandeling van de gewijzigde motie vreemd 3171, en is het woord aan de heer Schyns. De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. De afgelopen week stond in het teken van de Limburgse monumenten. De Raad van Heerlen stemde unaniem voor het voorstel van de heer Oostwegel om de Lange Jan terug te brengen als herdenkingsmonument in Heerlen. Dit is een mooie stap in de erkenning van de vele koempels die met bloed, zweet en tranen hebben gewerkt in de Limburgse mijnen. Daarnaast vormt het een impuls en een stimulans om de betekenis van de Limburgse economie onder de aandacht te brengen. Helaas was er niet alleen positief nieuws over monumenten. Zoals we allemaal weten is de Wilhelminatoren in Valkenburg ingestort. Dit is niet alleen zeer spijtig, maar het benadrukt ook de noodzaak om ons in te zetten voor de herbouw, met een sterke focus op veiligheid, zowel voor dit monument als voor Limburgse monumenten in het algemeen. We moeten voorkomen dat er ooit mensen onder het puin van een ingestort monument terechtkomen en daarom dien ik de volgende motie in. 'Verzoekt of draagt het college om of op: - ambtelijke ondersteuning te bieden in het vergunningen- en veiligheid traject met als doel het herbouw proces van de toren in Valkenburg te bespoedigen; - ondersteuning te bieden aan de eigenaren van de Wilhelminatoren in het verwerven van (rijks-)middelen om de herbouw te financieren; - ondersteuning te bieden aan gemeenten om in kaart te brengen of de monumenten die zij in hun gemeente hebben veilig en toegankelijk zijn voor publiek.' Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Schyns. Dan is het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, voorzitter, met het instorten van de Wilhelminatoren in de afgelopen week, was het een ... Laten we eens beginnen bij degenen die de eigenaar zijn van het monument, daarvoor is dat natuurlijk een heel donkere dag, maar ook voor de gemeenschap in Valkenburg was het natuurlijk iets wat enorm binnenkomt. En als er een icoon verdwijnt of in dit geval letterlijk instort, dan heeft dat impact op een gemeenschap. En bij ons als College, en ik merk ook in de Staten in alle reacties die ik daarover gehoord heb, is er veel compassie met de omgeving daar en ook met de mensen die veel waarde hechten aan de Wilhelminatoren en die misschien nu ook al in actiestand springen om aan herbouw te denken en te werken. En in dat opzicht begrijpt het College de hartenkreet van de heer Schyns, die hier op papier staat, ook heel goed. Ik denk dat het wel verstandig is om met elkaar ook in dit proces een aantal goede stappen te onderscheiden. En ik denk dat het de eerste stap in deze kwestie is, nadat we met elkaar hebben geconstateerd dat het een monument van belang is, een rijksmonument waar iedereen waarde aan

hecht, dat de vraag van hoe heeft dit nou kunnen gebeuren als eerste opgelost dient te worden. Het onderzoek naar wat de reden is van het instorten van deze toren, dat is hetgeen wat nu voorop staat, omdat je voordat je conclusies trekt waarom je bepaalde vervolgstappen moet nemen, je eerst zult moeten weten waarom datgene gebeurd is wat heeft geleid tot het instorten van dit monument. En in dat opzicht is het proces zeker nog niet afgerond en nog in volle gang. En het College wacht ook echt eerst die stap af van wat er nou is gebeurd voordat je naar vervolgstappen toe gaat. In de oproep in deze motie wordt nog gevraagd om te helpen bij vergunningen en veiligheidstrajecten. En ik denk dat het goed is om dan even het onderscheid te maken in wie waar welke verantwoordelijkheid voor draagt, want bij monumentenbeheer is het in eerste instantie altijd de eigenaar die verantwoordelijk is voor de veiligheid van zijn eigen panden, ook als het een rijksmonument is. Daarbij wordt die eigenaar door de gemeente ondersteund en geholpen met de vergunningstrajecten en de veiligheidstrajecten. De gemeente heeft ook nog eens een toezichthoudende rol bij de monumenten-eigenaren om te controleren of het monument aan alle eisen voldoet, en daaroverheen komt dan de Provincie, die controleert of de gemeente wel haar taken goed uitvoert. In die driestapsverantwoordelijkheid heb je te maken met vergunningen en de controle van die vergunningen. En er wordt hier specifiek al gerefereerd aan de herbouw van het traject. Ik denk dat wat wij wel kunnen doen, is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, die de rijkstaken waarneemt als het gaat over dit soort rijksmonumenten, benaderen en betrekken bij het proces, maar ik heb al via de lijnen gehoord dat zij al natuurlijk nadrukkelijk betrokken zijn in dit geheel. De vervolgstap is de zoektocht naar middelen. En ik zei al eerder: ik vind dat we eerst erachter moeten komen waarom de instorting heeft plaatsgevonden, voordat je iets gaat zeggen over dat je het gaat herbouwen. Ik snap het emotionele deel daaraan. Ik snap het belang van de omgeving. Ik zou eerst zeggen: voordat we aan die stap toekomen, laten we eerst onderzoeken. En als daar resultaat uit komt, dan denk ik dat het goed is om hier in deze zaal te kijken of wij kunnen ondersteunen en of het nuttig is dat wij ondersteunen. Want je kunt discussiëren of herbouwen of restaureren, restauratie is niet helemaal het woord dat hier op zijn plaats is, maar als je de regeling die wij hebben voor restauratie op zou rekken naar de termen herbouw, dan zou je kunnen kijken of wij ook middelen hebben in de toekomst om hierin te participeren ... Maar daar zijn we nog allemaal niet, dus ik zou eigenlijk de heer Schyns willen zeggen: de huidige versie van de motie die hier ligt, die gaan we ontraden, want die vraagt een aantal stappen waar we nog niet aan toe zijn. En er zijn ook een aantal zaken, zeker bij het laatste stuk van het dictum, die niet geheel correct zijn in de verantwoordelijkheden die er zijn. Maar ik denk dat het heel goed is en dat als het resultaat er is, we hier in de zaal weer de discussie voeren. En ik gun de heer Schyns dan dat hij de eerste is die dan de motie indient om met elkaar naar die bredere zin toe te gaan, want dat is wat het College hier als advies geeft: in de huidige vorm ontraden, maar in de toekomst kunnen wij zeker een gesprek met elkaar voeren in hoeverre we kunnen ondersteunen.

De vicevoorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het gaat mij er hier niet om sync met de eer te strijken, want ik vind het niet een eervolle taak om hier te staan. Ik vind het een plicht. En ik begrijp ook de woorden die onze Gedeputeerde hierover zegt. Alleen, in de termijn dat ik in Limburg in de Provinciale Staten zit, wil ik niet hebben dat er in ieder geval bij publieke monumenten slachtoffers kunnen vallen. En ik wil eigenlijk een toezegging van de Gedeputeerde dat hij zegt: Not on my watch. In mijn periode dat ik hier deze taak vervul, zullen er geen slachtoffers vallen bij monumenten die in kunnen storten.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dank u wel, voorzitter. Mijn watch is dezelfde als uw watch, dus we zijn met z'n allen verantwoordelijk voor het belang van monumenten hier in de Provincie. De taak voor veiligheid ligt bij gemeenten. Daar waar ik kan ondersteunen, doe ik dat graag. Controleren of ze hun taken goed uitvoeren doen we zeker. Mijn collega Demollin is daar via het IBT zeker bij betrokken. Maar om de verantwoordelijkheid voor deze zaken naar je toe te trekken terwijl het niet je taak is, dat vind ik niet de manier waarop wij moeten besturen. Ik snap wel de passie die de heer Schyns hier aan de dag legt voor de

kwaliteit van de Limburgse monumenten, maar ik denk dat wij in onze rol verantwoordelijk zijn voor de restauratie van monumenten. Daarin gaan we optimaal onze kwaliteiten en ook onze middelen op inzetten. We gaan de controlerende taak die we doen extra serieus oppakken, en misschien nog wel extra met die blik op de kwaliteit en de veiligheid van de gebouwen, met de aandacht die u daarvoor vraagt. Maar om nou die verantwoordelijkheid naar ons toe te trekken en te zeggen van nee, vanaf nu is de taak die de gemeenten hebben niet meer hun taak, maar gaan wij die verantwoordelijkheid pakken, dat vind ik niet de juiste weg. Laten we met name samen die bal oppakken om te kijken dat als er resultaten zijn en er hulp nodig is, we die kunnen bieden, maar dit is niet het moment.

De vicevoorzitter: De heer Mülders voor een vraag.

De heer Mülders (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik zou graag van de Gedeputeerde via u willen weten: is er een verzoek gekomen in de afgelopen dagen vanuit de gemeente Valkenburg aan de Provincie voor ambtelijke ondersteuning in deze kwestie?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dank u wel, voorzitter. Er is wel contact geweest, maar er is geen direct verzoek geweest voor ondersteuning, voor zover mij bekend. Het kan zijn dat die ergens in dit gebouw nog binnen is gekomen, maar dat is bij mij niet bekend.

De vicevoorzitter: Dank. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, even een verhelderende vraag. Als ik alles samenvat wat de Gedeputeerde tot dusver heeft gezegd, klopt het dan dat hij eigenlijk zegt we vinden het ook heel erg, maar het is niet onze rol, het past niet bij ons en het past eigenlijk beter bij andere mensen, en we laten die verantwoordelijkheden waar ze horen? Is dat een goede managementsamenvatting?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dat is een uitstekende managementsamenvatting, maar die mist wel een beetje de warmte die ik naar het onderwerp voel. Dus ik zou toch echt de passie die de heer Schyns aan de dag legt om het monument te willen herbouwen, of in ieder geval het belang daarvan, willen onderstrepen. Dat wil ik toch ook wel in uw managementsamenvatting meenemen, en dan heeft u voor de rest geheel gelijk, ja.

De vicevoorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel. Aanvullend las ik een artikel dat er een gedeelte van een grot zou zijn ingestort, ook in die omgeving. Kan het zo zijn dat er mogelijkheden zijn dat door middel van ondergrondse bewegingen er meer aan de hand is dan we op dit moment eigenlijk voor ogen hebben? En ik benoem ook onder meer de berichten die bij ons binnenkomen dat er in de ondergrond toch het een en ander aan het gebeuren is, en dat er in die omgeving het topje van de ijsberg nu bovenkomt.

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dank u, voorzitter. U refereert aan de instorting bij de Bemelerberg, als ik het goed heb, en u trekt een verband met het instorten van de Wilhelminatoren. Er loopt natuurlijk een onderzoek bij de Wilhelminatoren over wat dan de oorzaak zou kunnen zijn. Ik zou een oorzakelijk verband hier in de zaal zeker niet willen leggen. Er zijn heel veel mogelijkheden waarom er iets in kan instorten op een plek. Ik herinner me ook nog de blikseminslag op de Heilig Hartkerk in de gemeente Venlo een tijdje

terug, maar die hoeft niet per se iets te maken te hebben met het instorten van een monument elders. Dus er kan wel eens iets gebeuren, en er hoeft niet per se een causaal verband te zijn. Dus in dit geval zou ik ook zeggen: laten wij voorzichtig zijn met het doen van dit soort insinuaties, totdat er eventueel echt een aanwijzing is vanuit een onderzoek dat er een causaliteit zou zijn. Voor nu denk ik dat die er niet is.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik ben blij dit te vernemen van u, omdat er natuurlijk wel bezorgdheid in die omgeving leeft, en vandaar dat ik toch even de vraag aan u stelde. En laten we hopen dat er verder niets gebeurt.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schyns. Geen vraag? Nee?

De heer Schyns (JA21): Ja, na de woorden gehoord te hebben van de Gedeputeerde, trekken wij de motie in. Ik ben heel blij met de toezegging van de Gedeputeerde dat hij met een scherp vizier erop zal letten dat er in de toekomst geen slachtoffers zullen vallen, zoals ik dat ook zou doen. En zodra de onderzoeksresultaten daar zijn, zullen wij die motie opnieuw indienen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Goed, dan is de tweede gewijzigde motie vreemd 3171 ingetrokken.

12 Sluiting

De vicevoorzitter: En zijn wij toe aan de sluiting van deze vergadering. U kunt allen gaan lunchen in het Statenrestaurant en wij zien elkaar weer op vrijdag 9 mei om 9.30 uur. De vergadering is gesloten.

(Einde van de vergadering om 12.58 uur)

De notulen van de vergadering van 21 maart 2025 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 9 mei 2025.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter